Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET
GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK

N:o 32 (1648) A. 31:STA ÅRG. LÖSNUMMER: 20 ÖRE UPPLAGA A. OCH B.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 11 AUGUSTI 1918.

HUFVUDREDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELISABETH KREY-LANGE.

Professor Frans von Schéele.

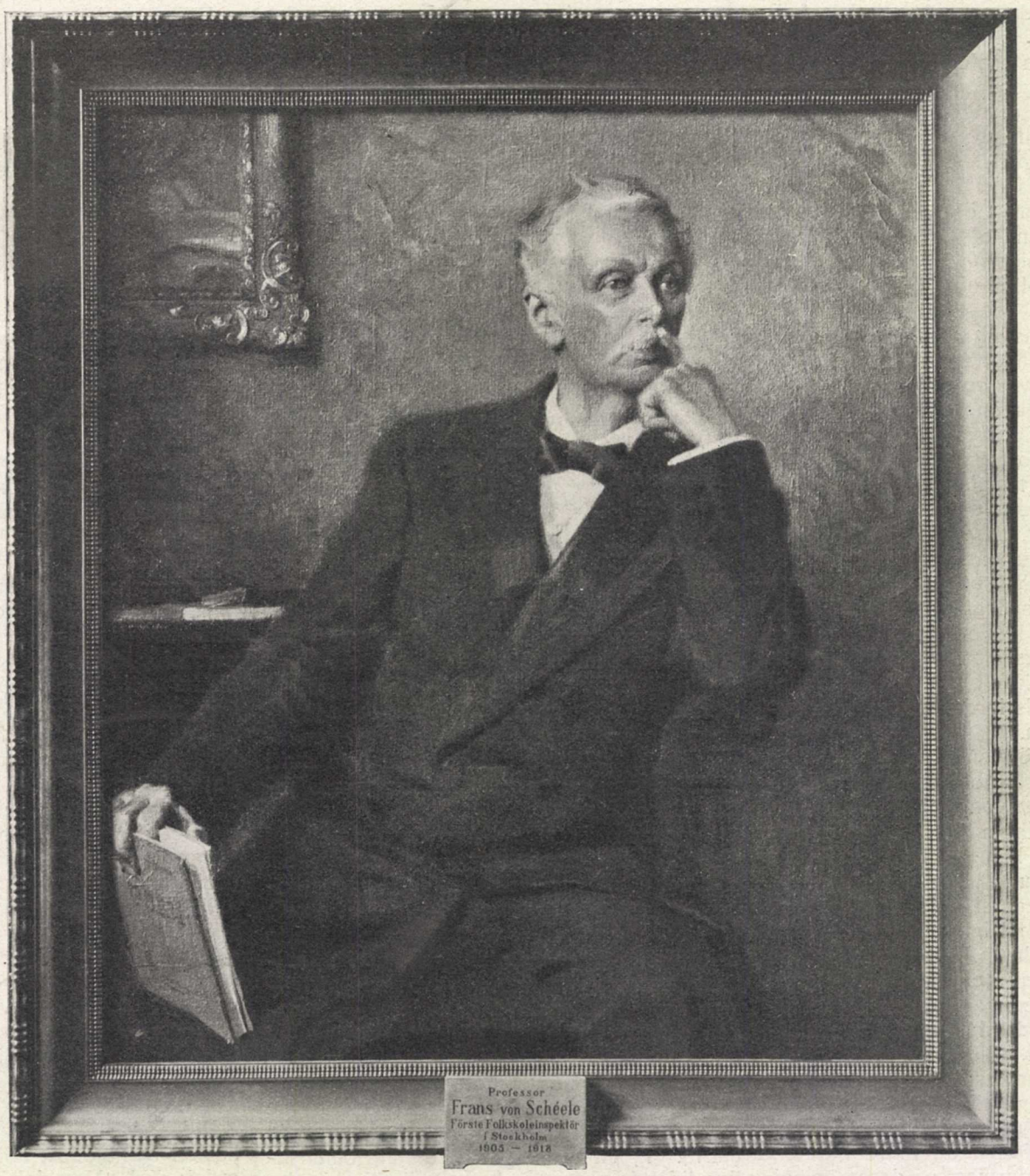

Efter ett i dagarna afslutadt porträtt i olja af Edv. Berggren. Ellqvist foto.

NÄR DET I VÅRAS BLEF BEKANT, ATT förste folkskoleinspektören i Stockholm, professor Frans von Schéele, skulle den 1 augusti detta år afgå från den befattning han i 13 år med så stor framgång beklädt, var det nog mer än en af dem hvilka något följt hans verksamhet, som fruktade att han måst taga detta steg till följd af öfveransträngning. Ty det är icke lätt att påträffa en i allmänna värf tjänande man, som med större uppoffring än han af alla krafter fyllt sin viktiga uppgift. Icke heller är det lätt att utpeka något ämbete inom hufvudstadens stora kommunalförvaltning, där innehafvaren fått sig ett mera vidsträckt arbetsfält tilldeladt, än förste inspektören för folkskolorna. Det var ett i hög grad påfrestande kall, redan innan Stockholm blef storstad, redan innan dess folkskoleväsende utvecklat sig till mönster, icke blott för vårt utan äfven många andra länder — hvad skall då icke i nuvarande tid ligga för en arbetsbörda på den man, som med i stort sedt bibehållna organisationsformer skall stå i spetsen för jättemaskineriet hufvudstadens folkskolor? Men den som i dessa dagar, efter afslutningen af ett långt läsår, träffar professor von Schéele, skall icke i honom finna den af årens mödor utpinade ämbetsmannen, utan samma lifliga ande som förr. Ja, man kan säga, att befrielsen från tjänsterummets många löpande göromål i stället gifvit honom ökad vigör, liksom man vid samtal med den framstående pedagogen snart skall finna, att han själf ingalunda har för afsikt att nu dra sig tillbaka i lugn och stillhet för att

njuta sitt välförtjänta otium. Nej, säger han, jag skall nu bli i tillfälle att ägna mig åt åtskilliga uppgifter, som ligga mig nära om hjärtat men som tjänsteåliggandena tidigare måst i mer eller mindre grad bortskymma.

Professor von Schéele säger sig vilja "göra skäl för sin pension" — han betraktar den sålunda icke som redan intjänad — och han gläder sig åt hoppet att alltjämt kunna få verka för hufvudstadens folkskolors bästa. Liksom han bland allt annat på pedagogikens område äfven utfört ett banbrytande arbete för yrkesskolorna såsom öfverbyggnad på folkskolan är han fortfarande medlem af den kommitté som för Stockholms vidkommande har att förbereda verkställigheten af riksdagens nyligen fattade beslut om obligatoriska fortsättningsskolor. Att professor von Schéele med ifver skall ägna sig åt detta arbete, kan man med så mycket större skäl antaga, som de främst af honom genomdrifna kommunala yrkesskolorna i hufvudstaden närmast gifvit impulsen till riksdagens så betydelsefulla beslut detta år.

Man finner i detta professor von Schéeles intresse för den ungdom, som står i begrepp att träda ut i lifvet, grunddraget i hela hans pedagogiska uppfattning: "Vi lära icke för skolan, utan för lifvet." Hela hans verksamhet som förste folkskoleinspektör utgöres af en rad reformer, ägnade att förverkliga den satsen. En afgjord motståndare till öfverdrifvet läxplugg har han på allt sätt sökt verka för att skolan blir för barnen tilldragande och intresseväckande, icke en anstalt där de flesta infinna sig mer eller mindre motvilligt. Det har med andra ord blifvit "roligare" för barnen att gå till skolan nu än förr, och särskildt torde detta vara fallet ifråga om småttingarna. Dessa hade förr samma timplan som de äldre, med 50 minuters lektioner i ett sträck. Nu undervisas de i 30 minuter och ha rast i 15 minuter, en gifvetvis lämpligare anpassning efter barnens arbetskraft. Undervisningen har också under professor von Schéeles tid blifvit omlagd så att den nu har mera karaktär af kindergarten i de första kurserna än af läxskola. Att småbarnens kunskapsförvärf icke blifvit lidande däraf utan tvärtom främjats torde man numera vara tämligen enig om.

Det skulle föra för långt att gå närmare in på Stockholms folkskoleväsendes utveckling under professor von Schéeles ledning, endast må därför härom några korta antydningar göras. Det kan då vara skäl i att erinra om att hufvudstadens folkskolor nu räkna ett lärjungeantal af 32,000 och att lärarekåren uppgår till icke mindre än 1,288 mot resp. 26,000 och 950 vid professor von Schéeles tillträde af befattningen. Raden af reformer under den nu afgångne inspektörens tid är lång och ståtlig. Förnyelsearbetet har icke blott gällt de minsta, ehuru för deras del förändringar varit mest tvingande. Det har i långt högre grad kräft professor von Schéeles arbetskraft att efter modernare linjer utforma de äldre barnens timplaner och skolreformerna i deras helhet. Men icke blott själfva skolarbetets organisation har upptagit honom. En stor del af hans arbete har äfven gällt folkskolebarnens rent sociala förhållanden: bespisning och kolonivistelse under sommarferierna m. m. Det var professor von Schéele som i Stockholm genomdref kommunal bespisning af folkskolebarn och han har mer än någon annan verkat för, att denna tagit en sådan omfattning den nu har och med stort nit ifrat för skollofskoloniverksamhetens vidgande till alla de former, som för närvarande äro förverkligade. Med kraft har han vid hvarje tillfälle gjort gällande att en aldrig så dyrbar och god undervisning blir till ingen nytta, om barnen äro hungrande, och han har som man vet lyckats få allt mera gehör för denna uppfattning. Hans verk är också i främsta rummet införandet af friluftsskolor för tuberkulösa barn, en undervisningsreform som trots vårt hårda klimat vunnit goda framsteg i hufvudstaden. För hygienisk omvårdnad i öfrigt af barnen har han nedlagt stora förtjänster. Lärarekåren står därjämte i tacksamhetsskuld till honom för hans sträfvanden för deras fortsatta utbildning genom föreläsningar och kurser. Själf har professor von Schéele under terminerna hållit en mängd föreläsningar för dem i pedagogiska ämnen, hvilket allt jämte hans urbana uppträdande förlänat honom en popularitet, som flerfaldiga gånger tagit sig vackra uttryck, nu senast vid lärarepersonalens storslagna afskedsfest för den afgående inspektören.

Professor von Schéele har en vacker gärning såsom folkskoleinspektör bakom sig. Han har från den första tjänstedagen till den sista verkat med brinnande nitälskan och som få har det förunnats honom att åstadkomma bestående resultat på folkskolans område.

G. A.

"Europas hjärta."

Röda korsets internationella hjälpbyrå i Genève.

Då så mycket skrifves och läses om världskrigets härjanden, kan det ha sitt intresse att också lära känna det storslagna men tysta hjälparbete, som likt ett nät omspinner vår världsdel för att lindra och hela, där kriget sargar och slår. Den schweiziske författaren Stefan Zweig har i en broschyr som han kallat "Europas hjärta", på ett medryckande sätt skildrat detta hjälparbete.

MÅ ANDRA BESKRIFVA SLAKTNINgarna, prisa härförarna, lofsjunga kejsarna och furstarna — jag för min del har i detta krig icke sett något som tyckts mig viktigare att skildras, mera värdt att dras fram i ljuset än den lilla byggnaden vid det nya torget i Genève, det gamla Rathmuseet. Alla prydnader ha bannlysts därifrån, där svajar endast Röda korsets banér och i blodröd skrift läses öfver ingången: "Krigsfångarnas internationella byrå".

Byggnaden är icke större än andra hus i staden, icke anmärkningsvärd genom sin skönhet eller på något annat sätt. Men under dessa tre sista år — detta skrefs 1917 — har den varit Europas hjärta och själ. I en osynlig ström ha millioner människors ångest, oro och förtviflans rop samlats här hvarje dag. I en annan osynlig ström går härifrån dagligen ut till dessa millioner tröst och hopp, upplysning och råd. Därute från världens ena ända till den andra blöder Europas sargade hjärta ur tusen sår. Men här slår ännu detta hjärta. Ty på denna tids i sanning omänskliga lidande svarar en annan oändlig känsla: medlidandet. Det är därför här skall sägas några ord om Rathmuseet och dess historia under kriget.

*

Röda korsets historia torde vara väl känd. Efter slaget vid Solferino stiftades på initiativ af genèvaren Dunant en internationell förening till skydd för de sårade i krig och för att midt i de krigande härarna skapa en neutral hjälpzon. Men det är måhända mindre bekant att på en kongress i Washington 1912 bestämdes att i händelse af krig skulle Röda korset åta sig fångarnas sak. I händelse af krig! Tidningarna fäste mindre uppmärksamhet vid detta beslut än vid en nyhet om en ny balettdiva eller vid det senaste rånmordet. Hvad hade man med krig att göra!

Och så, plötsligt, 1914 bryter kriget ut. Då samlas redan från första stund de förtänksamma män i Genève, som redan sedan flera år beredt sig för detta sorgliga ögonblick och hälgat sitt lif åt denna förberedelse. Där sutto sju medlemmar i det lilla verkställande utskottet och de började med att dela upp arbetet mellan sig. En af dem framställde tvekande att de kanske inte vore nog många och att det måhända vore nyttigt att ha några medhjälpare. Det blef en lång debatt. Det föreslogs också att man skulle skaffa sig en skrifmaskin, men detta förkastades såsom öfverflödigt. Och nu!

Redan i december 1914 fick man 30,000 bref om dagen, de släpades dit i stora säckar. Till en nybildad byrå i Köpenhamn måste man öfverlämna korrespondansen mellan Tyskland, Österrike och Ryssland. Man anställde medhjälpare, som snart med bistånd af hustru och barn arbetade till sent på natten. Under samma tak förenades i full sämja fransmän, tyskar, engelsmän, serber och bulgarer — en oas af internationalism i det stridande Europa. När den första lokalen blifvit fylld med papper från vinden till källaren upplät staden Rathmuseet, och de 1200 medhjälparna togo det i besittning.

Vid hvarje förfrågan efter någon som försvunnit i kriget uppsättes ett papper: namn, regemente, ålder. Hvarje fånge eller dödad finnes på listor. Men det är ej alltid lätt att rätt passa in dessa uppgifter. I den franska afdelningen finnas kanske 5,000 fångar med Martin till familjenamn, och af dessa heta måhända 500 Henri till förnamn. Bland tyskarna finnas tusen Müller och Schulze.

En stor lucka förefanns också i stadgarna: man hade glömt de civila fångarna, dessa de olyckligaste af de olyckliga, men nej, de voro ej glömda, det var förr helt enkelt inte tillåtet att taga civilfångar. Det är detta krig som har den sorgliga äran att till de olika sätten att döda ha lagt ett andligt tortyrmedel mer raffineradt än de hittills kända; det har slagit sin klo i fredliga kvinnors och barns öden. Under det medlemmar af en fredlig nation förr fingo bo kvar i det främmande landet eller i lugn lämna det, utdrefvos de i detta krig så brutalt och så oväntadt som om någon folkrätt aldrig funnits till. Det är här Röda korset med ett oändligt arbete trädt emellan.

Det är dock ej nog med denna förmedlingsverksamhet. Röda korset i Genève vakar öfver alla fångläger, ser efter att alla internerade få tillräcklig föda och frihet. Det ordnar utväxlingen af svårt sårade eller deras internering i Schweiz.

Det är hårdt att hvarje dag till hundratals hustrur och mödrar nödgas skicka ut det lilla ordet: död. Men det är ej nog därmed. De efterlefvande hänga krampaktigt fast vid en gnista af hopp... ett misstag kan ha blifvit begånget. Eller de bönfalla om någon enda, sista upplysning, sättet, stället, eller de be om ett minne, ett papper, ett tecken. Här bistå också dessa barmhärtiga samariter, de skicka någon uppgift om grafven, något meddelande från sjukhuset, eller från kamrater. Och därtill, hvilken plåga, hvilken

Iduns byrå och expedition,
Mästersamuelsgatan 45 Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Riks 1646. Allm. 9803. Red. Högman: kl. 11—1. Riks 8660. Allm. 402.
Expeditionen: kl. 9—5. Riks 1646. Allm. 6147. Annonskont.: kl. 9—5. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med juln:r:		Uppl. A, utan juln:r:		Uppl. C, praktuppl., med juln:r:	
Helt år	Kr. 10:50	Helt år	Kr. 10:—	Helt år	Kr. 14:—
1:a halfåret	» 5:20	3 kvartal ...	» 7:60	Halft år	» 7:25
2:a halfåret	» 5:80	Halft år	» 5:20	Kvartal	» 3:75
Kvartal	» 2:60	Kvartal	» 2:60	Månad	» 1:35
4:e kvartalet	» 3:25	Månad	» 1:—		

Iduns annonspris:
Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text. 40 öre å textsida. 20 % förhöjning för särskildt begärd plats.
Utländska annonser: 40 öre eft. text, 45 öre å textsida, 20 % förh. för särsk. begärd plats.

Fältropet. Skiss för Idun af Erik Juel.

GREFVINNAN SANDOW HADE REDAN uppsökt sina rum.

Hennes höghet hade tidigt dragit sig tillbaka, och satt nu, det visste grefvinnan, åter vid skrifbordet.

Hennes höghet hade under den senaste tiden brukat dra sig ovanligt tidigt tillbaka och lakejen sändes hvarje morgon till stationen med ovanligt många bref. Grefvinnan kunde lätt ha fått veta hvem brefven gällde, men när prinsessan själf ingenting meddelade, intresserade det henne helt enkelt inte.

För öfrigt hade det försiggått en förändring med hennes höghet. Hon hade blifvit mera sluten, mera bestämd i sitt uppträdande och hennes intresse för de otaliga större och mindre händelserna på slottet och i dess omkrets hade slappnat. Den albanesiska frågan hade en tid helt och hållet upptagit hennes höghet — nå, helt naturligt, hon var ju besläktad med fursten, som sökte tillkämpa sig en kungakrona. Grefvinnan visste ju, att hennes höghet hade brefväxlat intimt med hennes rumäniska majestät, hvars älsklingstanke var, att furstepatet Wied skulle grundlägga en dynasti i det halft civiliserade landet. Hennes höghet hade till och med sökt att göra sitt inflytande gällande hos hans tyska majestät. Hennes höghet älskade att sysselsätta sig med politik, otaliga trådar ledde från de regerande husen till prinsessan.

Det var väl knappast sorgdräkten, som liksom förändrade hennes höghets utseende. Den passade egentligen till hennes högresta gestalt och litet skarpa ansikte med det mörka håret högt uppsatt så att silfverstrimman öfver pannan framhäfdes.

Den stränga etiketten fordrade väl knappt mer än några få dagars hofsorg, men hennes höghet lade ej bort sorgdräkten och grefvinnan följde alltså prinsessans exempel.

Nej, den österrikiske kronprinsen hade aldrig stått hennes höghets hjärta nära. Hans morganatiska äktenskap ogillade hon i högsta grad, men mordet i Serajewo uppväckte hennes harm och sorg.

Hon ville ha rest till Wien för att öfvervara bisättningen, grefvinnan hade redan mottagit order om resan, då hennes höghet plötsligt ändrade mening och stannade. Från den dagen var det liksom om prinsessan hade förändrat sig. De många brefven kommo och afsändes och hennes höghet hade blifvit så fåordig.

Tidningarna talade om oro i Europa. Ack, grefvinnan hade så föga intresse för politik. Hon hade så mycket af sitt eget att bekymra sig om och tänka på. Alla nyheter utifrån brukade nå henne genom prinsessans mun. Nu teg hennes höghet och grefvinnan var ej mindre nöjd därmed. Hon fick mera tid och ro till sitt eget.

Hon satt vid sitt fönster och såg ut öfver parken.

Från ängarna stego dimmorna upp och försvunno mellan de mörka bokarnas löfverk. Långt borta hörde hon en ko råma längtansfullt, och nu ringde landtkyrkan solens nedgång. Mörkret föll tidigt på denna första augustiafton.

Grefvinnan lade boken från sig. Den stilla vemodiga sensommarstämningen grep henne, hon slöt sina ögon, det var liksom om de fuktades af tårar. Som vanligt gingo hennes tankar till sönerna. Till den äldste i Ryssland och den yngste i Potsdam.

I kväll, liksom så ofta under den sista tiden, stego Petersburgsminnena så starkt fram, de första äktenskapsåren som grefve Sandows fru vid det ryska kejsarhofvet. Sedan sommarresorna med kejsarparet till Danmark, till det hvita slottet vid den vackra lugna sjön. Ofta hade hon måst berätta hennes höghet om lifvet på Fredensborg, när det engelska kronprinsparet, den grekiska kungafamiljen, och det ryska hofvet var samladt hos Europas svärföräldrar, som hennes höghet sade.

Hennes höghet tyckte i det hela taget om att ge dessa familjemöten allt annat än sympatiska namn.

Det hade spunnits tätare väf än hennes höghet hade kunnat genomskåda. Hon hade ofta varnat sina kusiner, men utan nytta. Hade inte själfva hans tyska majestät behagat kalla sig son i huset. Hade hon inte påvisat att där blef den fransk-ryska alliansen planlagd och sluten. Hennes höghet blef uppbragt när grefvinnan kom till denna punkt. Den charmante Mohrenheim som grefvinnan alltid hade beundrat och den danskfödda tsarinan bragte formligen hennes höghet i uppror. De två, påstod hon, hade väft alliansen, till hvilken Europas svärmor, den hessiska landtgrefvedottern hade spunnit tråden.

Ack, men politik! Ack, hvad det i grunden var grefvinnan en likgiltig fråga.

Hvad bekymrade hon sig om politik, hon hade upplefvat härliga dagar. Politik — var det väl annat än familjetvister, småhämnd och småträtor, som utkämpades. Hörde hon inte hennes höghet fröjda sig än i dag öfver hur Bismarck hade satt stolen för dörren för kejsarinnan till kejsar Friedrichs sjuksäng, hur han hade hämnats på den engelskfödda prinsessan, Victorias dotter, kung Edvards syster, som försökte att korsa hans planer och sagt, att hennes son skulle äkta "eine echt deutsche Stute" — och så skrattade hennes höghet. Nej, det klädde aldrig hennes höghet att citera sådana brutala saker.

Grefvinnan svärmade inte för Bismarck. Hennes höghet däremot afgudade honom. Men grefvinnan teg som hon borde. Hon behöfde ju egentligen bara säga ja och bifalla allt som hennes höghet fann värdt att bifalla och fördöma allt som hennes höghet fördömde. Det hörde till ställningen. Ja, nej eller tystnad.

Efter de ljusa dagarna kommo sorgeåren. Det skulle alltid hvila som en slöja öfver den första tiden. Rykten hade nått fram till henne, men att hennes man var fläckfri, visste hon, och ändå följde kejsarhofvets onåd hans änka och barn. Hofvet tillslöts för hans efterlefvande, namnet Sandow fortfor att väcka missljud vid Alexanderhofvet. Grefvinnan måste dra sig tillbaka med sina två små gossar till det lilla godset i Nowgorod.

Tviflet kom återigen i kväll upp hos grefvinnan. Borde hon inte trots allt ha stannat kvar i Ryssland?

Under senare tiden hade den tanken alltjämt kommit igen. Men alla vänner och rådgifvare hade tillrådt henne det steg, hon då stod i begrepp att göra, och så hade hon följt deras råd, men hon tviflade på att hon hade handlat rätt. Borde hon inte ha stannat och kämpat sig igenom med hvad deras lilla utpinade gods kunde ha åstadkommit, och inte ha skiljt bröderna från hvarandra och sig själf från den äldste. Tiden kunde ha utplånat mycket. Kort tid efteråt skedde ju de stora förändringarna vid tsarhofvet, Alexander den tredjes död och Maria Foedorownas minskade inflytande. Tsar Nikolaus tog nya rådgifvare och den tyskfödda unga tsarinnan var ju hennes egen landsmaninna. Säkert skulle fallet Sandow ha glömts under den nya regeringen. Hon kunde igen ha ställt sig under hofvets bevågenhet och ställt sina söner under tsarens beskydd.

Men hvem kan se framåt. Den tiden ansåg hon att hon handlade rätt mot bägge sina barn. Den äldste var ju godsets arfvinge. Det var ej stort nog att underhålla båda sönerna, när de blefvo vuxna. När Georg var femton år, lämnade hon Ryssland. Sonen och godset ställde hon under svågerns öfverinseende och reste sedan till Tyskland med den trettonårige yngste.

Det kom öfver henne en stark längtan efter gossarna.

Hon reste sig, gick till schatullet och tog den tunga ramen med bägge sönernas senaste fotografi. Hon måste bort till fönstret igen för att riktigt betrakta det. Den lilla spetsnäsduken var hela tiden i rörelse — tårarna ville ej ge henne ro att riktigt se på dem. Där stod den äldste med sin ryska löjtnantsuniform halft uppknäppt vårdslöst lutad mot stolen, men stram som vid en parad Luitpold, den yngste, i sin preussiska officersuniform vid sidan af Georg. Två bröder, nästan lika gamla men så olika.

Hon älskade sina gossar lika mycket. Bilden tryckte hon hårdt mot sitt bröst, och kysste det kalla glaset. Det blef immigt och tårarna gjorde henne blind — det var som om båda gossarna utplånades, som om hela bilden endast blef en dimgrå yta.

Redan i morgon ville hon bedja hen-

---

tung uppgift för dem själfva att dagligen behöfva sända dylika bref åt alla håll till tiotusentals hem! Hvilka kval att oundvikligt här i detta rum känna i sitt hjärta ett annat hjärtas ångestskri för en älskad varelse! Och hur rörande äro inte ofta dessa bref! En bondkvinna skrifver från sin by helt enkelt: "Har ni inte hört något om min son Jean? Jag har inte hört af honom sedan augusti?" Och den stackars kvinnan tecknar sitt namn med ovan och darrande stil i den tron att alla böra veta hvem han är, han som för henne är den enda i världen bland så många millioner människor.

Rörande är historien om en liten femårig belgisk flicka, som blifvit skild från sin mor, fadern var i hären. Hundratals bref inkommo från mödrar, som förlorat sina barn, men ändtligen fann man den rätta modern. Under tiden hade fadern tagits till fånga och blef sedan internerad i Schweiz. Efter en oändlig brefväxling kunde ändtligen hela familjen förenas och det sista brefvet är från den lilla flickan som nu hunnit bli sju år och själf skrifver och tackar.

Om man skall nämna några namn bland företagets ledare, är det ordföranden Gustave Ador och vice ordföranden Edouard Naville, hvilka främst böra hågkommas, samt d:r F. Ferrière, som tagit initiativet till civilfångarnas räddning. Fältherrarnas namn basuneras ut öfverallt, hvarför inte minnas dem, som arbetat i motsatt riktning, att om möjligt återförena där andra splittrat?

IDUNS KOKBOK
Af
ELISABETH ÖSTMAN.
är den bästa kokbok för det svenska hemmet. - - -
8:de upplagan nu utkommen.
Pris kr. 7: — inbunden. - - -

Konstfliten
Förening för hemslöjd och Konsthandtverk.
Försäljningslokaler: Gamla Högskolan - - - Göteborg.

ETT SLÄKTMÖTE I VÄRMLAND.
Familjerna Söderberg-Wigelius på Rämen, som tillhört flera medlemmar af släkten. I midten till höger generalkonsul Olof A. Söderberg, till vänster grossh. P. J. Söderberg.
Röding. Filipstad foto.

nes höghet om tillåtelse att en kort tid besöka sin äldste son i Ryssland. Det var ett helt år sedan hon sist hade sett honom, men brefven kommo regelbundet hvarje månad, antingen han låg i garnisonen eller var på godset. Han skref om allt. Alla namn kände hon igen, hans kamrater voro söner till hennes mans kamrater. I dag var det den första augusti — om ett par dagar fick hon bref igen. Åh, så hon längtade tillbaka till Ryssland!

Här i Preussen var ju allting så stelt och korrekt. Hennes höghet var egentligen en trästod utan värme och känsla, och ändå måste hon vara glad öfver denna äreställning, som hon, den fattiga grefvinnan Sandow, hade uppnått hos den rika och oberoende prinsessan. Hon hade ju kunnat uppfostra sin yngste son och låta honom följa den enda väg, som passade honom med hans börd och rang.

Det hade visserligen kostat henne svåra strider och öfvervinnelser. Hon hade måst slita sig lös från Ryssland, ändra nationalitet för sig och Luitpold när hon kom tillbaka till Tyskland, och ville ha honom på kadettskolan. Men nu var Luitpold också den förhoppningsfullaste officeren vid regementet.

Men Georg hade hon måst öfvergifva. För bägge sönernas framtid hade hon offrat sin själfständighet och försakat lyckan att uppfostra sina barn tillsammans i ett gemensamt hem.

Måtte bara gossarna bli lyckliga så gjorde alltsammans ingenting.

Det knackade sakta på dörren. Gamla Annette gled in. Hon stod stilla framför grefvinnan — hon trodde att hon sof. Grefvinnan tyckte inte om Annette, som smög så ljudlöst omkring öfverallt. Hade det skett någon olycka antingen med folket eller med hästarna eller nere i byn, var Annette alltid den som först kunde berätta det. Men hon var hennes höghets förtrogna och hade varit i huset alltsedan prinsessan var ung.

Grefvinnan slog upp ögonen.

— Nå, hvad var det Annette ville säga?

Den gamla neg: — Hennes höghet ber Ers nåd komma öfver.

Grefvinnan reste sig: — Nu?

— Med detsamma — det har händt något, Ers nåd.

Grefvinnan tog sig till hjärtat. Hon föll tillbaka i stolen, hon blef så hvit att Annette blef riktigt förskräckt.

— Barnen!? — Mina söner!?

— Nej, nej — lugnade Annette — nej, nej, inte alls, nej, det är något om krig och sådant, som hennes höghet vill meddela Ers nåd.

.....

Augustikväll.

SOLEN ÄR DÖD. MOT MATTGYLLNE LUFT
tecknar sig synrandens bräm af skogar,
landbrisens lunga är fylld med doft
af ängarnes arbete, åkrarnes plogar...
Ett halfvaket ljud blott från aftonens mun
— ett rop från vattnet — ett hvin af en svala —
och skymningssvept sjunker landet i blund
där dimdrömmar hviska och tala.

Solen är död. Den bäres till bår
af skymningstimmar med daggvåta fötter
och bäddas till hvila i graf, som står
i norr, där ljuset har djupaste rötter...
Så stiger månen upp öfver fjorden
och gnistrar i vattnet med glimt af stål,
dissvept och sömndrucken dricker jorden
drömmar ur natthimlens blekblå skål.

Natten är halfljus. På dimböljor bäras
skuggor, som trolskt i skymningen svinna,
fjorden är grå, med en månskensskäras
böljspel i tusen strålar, som rinna...
En enda, månblank, lysande ruta
— ett rödtgyllne sken, likt ett öga, som blinkar
längst ute mot haf, där landlinjerna sluta,
halft slutet i sömn, där sällheten vinkar.

Sällsamma ljud mellan vaknan och drömmar,
som smög det sig fram mellan dödskalletänder,
hviskadt ut i månljusets strömmar
som famlande grepp af sömngångarhänder...
Det stiger ur tystnadens tomma famn
en minnesrik, sorgbräddad dröm om en kvinna,
en längtansfylld dikt om en stjärna, ett namn,
en sägn om en kullstörtad marmorgudinna.

PER SPECTIO.

Grefvinnan reste sig. Det föll som en sten från hennes hjärta, hon samlade händerna liksom till tack till himlen. Hon baddade sina ögon — lät pudervippan lätt glida öfver ansiktet, ordnade håret och ilade öfver till prinsessan följd af Annettes smygande fjät.

*

Hennes höghet hade ögonblickligen beslutat sig för att åtaga sig högsta ledningen af militärförplägningen på den stora bangården i riksstaden.

Följd af grefvinnan Sandow, en kammarjungfru och en gammal lakej hade hon afrest från slottet.

Hennes höghet och grefvinnan sutto tillsammans i en reserverad kupé. Grefvinnan Sandow hade dragit det långa svarta floret för ansiktet, det föll henne svårt att svara när hennes höghet frågade. — Jo, allt hade grefvinnan ordnat så godt hon kunde under loppet af natten innan afresan — bara till sitt eget hade hon haft så liten tid öfrig.

Hennes höghet satt och såg så triumferande ut.

Hon hade det bestämda, energiska draget omkring munnen, som eljes var egendomligt för släktens manliga linje. Hon talade med ett besynnerligt lugn, en viss kall glädje om krigsförklaringen och alla arbeten, hvarmed också hon hade sysselsatt sig. Förstod hon då inte att hvarje ord mot Ryssland pinade och sårade grefvinnan. Hennes höghets egen släkt skulle ju komma att stå som fiender mot hvarandra. Men grefvinnan vågade ej säga något — bara tiga och lida. Hon satte sig vid det motsatta fönstret, drog floret ännu tätare för ansiktet, hon måste smyga sig till att oupphörligt torka bort tårarna.

Småstationerna foro de förbi. Där stodo redan de unga karlarna uppställda och väntade på tåget, som skulle föra dem vidare till garnisonsstäderna.

Hennes höghet utbrast i beundran.

— Se, grefvinnan, så förberedda vi äro — redan nu skyndar hvar man till sin plats i ledet. I Ostpreussen ha trupperna redan länge varit stationerade!

Grefvinnan böjde hufvudet till svar.

Vid en af stationerna måste tåget stanna. Det stod ett militärtåg framför. Hennes höghet steg ut, grefvinnan följde henne. De gingo nedåt den långa perrongen.

Där stod en klunga soldater omringade af mödrar och unga kvinnor. Officerarna skyndade på dem, soldaterna skuffades in. Då hördes höga skrik liksom från en man i ytterstа nöd. Men skriken öfverdöfvades som på kommando af taktfasta hurrarop från officerarna och af sången "Deutschland, Deutschland, über alles —"

Hennes höghet nickade.

— Hör grefvinnan soldaternas glädje. Dessa män äga viljan till seger.

*

Förhallen i den nya stora bangården ligger festligt belyst.

Ekipager och automobiler köra fram till hufvudingången. Tjänare och lakejer öppna och stänga dörrarna. Herrarna föra de elegant klädda damerna in öfver marmorgolfvet. På den ett par steg högre liggande estraden med den praktfullt utstyrda restaurangen för första klassens resande tar hennes höghet emot.

Grefvinnan Sandow får först mottaga hvar och en och föra de utvalda fram till hennes höghet och presentera. Hon har så svårt att hålla ihop tankarna, hvarje ögonblick ser hon till dörren efter den gamle lakejen om tåget snart väntas.

Grefvinnan är mycket disträ. Hon frågar

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Elisabeth Wærn-Bugge.

Wilma Lindhé.

Anna Lundqvist.

Hulda Zanderholm.

Gertrud Wiklund.

ELISABETH WÆRN-BUGGE, SOM DEN 8 augusti fyllde femti år, är efter sin flyttning till Stockholm för sju år sedan en af de mera bemärkta krafterna inom den kvinnliga rösträttsrörelsen och en af vårt lands få politiska talarinnor. I unga år genomgick Elisabeth Wærn Göteborgs museums målarskola samt mönsterkompositionsafdelningen vid den Kvindelige Industriskole i Kristiania och odlade äfven sin musikaliska talang genom studier i Kristiania och Berlin, har senare ägnat sin arbetskraft åt flera konstslöjdinstitutioner såväl i Göteborg som i Stockholm. En särskild gren af hemslöjden, den vackra och värdefulla växtfärgningen, har särskildt studerats af fru Wærn-Bugge, som under en tid var direktör i Växtfärgsaktiebolagets färgeri i Göteborg, samt utgifvit en handbok i färgning med växtämnen. Äfven en Hemmets väfbok har fru Wærn-Bugge till utgifvarinna.

Elisabeth Wærn-Bugge har i tidningar och tidskrifter medarbetat med artiklar i sociala frågor och är en uppskattad talarinna.

*

Den 8 augusti fyllde författarinnan Wilma Lindhé 80 år. Idun har vid flera tillfällen och senast vid fru Lindhés 70-årsdag uttalat sig om hennes verk och personlighet. Här endast ett par korta drag. Till nära 40-årsåldern hade fru Lindhé hunnit, då hon började att ägna sig åt författarskap, och ännu var under en del år denna verksamhet strängt kringskuren af en trägen huslig gärning. Hennes flitiga penna hann dock med många alster, som snart funno väg till en tacksam och trogen läsekrets, och efter en del år ägnade hon sig uteslutande åt sitt författarskap. Vi erinra om "Elsa Wang", "Ledfyrar", "Fågel Fenix" samt "Ulla Grip", som varit intagen som följetong i Idun. Med en ovanligt uthållig skaparförmåga har Wilma Lindhé fortfarit att ägna sig åt sitt litterära arbete, det är endast ett år sedan hennes senast utkomna verk "Från flydda tider" såg dagen och ännu är hon med oförminskad flit sysselsatt med samlandet af hågkomster från gångna dagar.

*

Den 24 juli fyllde ledamoten af Kristianstads stadsfullmäktige fröken Anna Lundqvist 50 år.

Fröken Lundqvist har vuxit upp i en atmosfär, där man var medveten om sociala plikter. Hennes far, färgerifabrikör S. Lundqvist, var en varmt intresserad kommunalman och under lång tid stadsfullmäktiges vice ordförande. När år 1890 Kristianstads frivilliga fattigvård bildades blef fröken Lundqvist redan från början en af de ledande krafterna därinom. Till stor del på fröken Lundqvists initiativ och tack vare hennes handlingskraft och osparda möda tillkom. Kristianstads Ålderdomshem, som invigdes 1908, och som upplåter billiga och bekväma bostäder åt ensamma, äldre kvinnor.

Sedan 1906 är fröken Lundqvist medlem af Kristianstads legala fattigvårdsstyrelse. Hon blef året därpå medlem af skolrådet och 1910 medlem af stadsfullmäktige.

*

Fru Hulda Zanderholm, som är en af Stockholms mera bemärkta affärskvinnor, fyllde d. 29 juli sextio år. Efter sin mans, källarmästaren Otto Zanderholms död, öfvertog fru Zanderholm den rörelse han idkat, och har under en följd af år skött den skickligt och framgångsrikt. Då aktiebolaget Stockholms folkrestauranger bildades, invaldes hon i dess styrelse, den enda kvinna som hade plats i densamma. Under många år har hennes hem vid Blekingegatan på Söder varit en kär samlingsplats för flera af våra sceniska konstnärer. En dotter till fru Zanderholm är skådespelerskan vid Dramatiska teatern, fru Tyra Zanderholm-Nordblad.

*

Kamreraren vid Gefleborgs läns sparbank i Gefle, Fröken Gertrud Wiklund, fyller den 12 aug. 50 år. Född och uppväxt i Gefle eröfrade hon år 1887 den hvita mössan och blef så en af de två första kvinnliga studenterna i staden.

Samma år erhöll hon anställning vid Länssparbanken, där hon nu sedan ett år tillbaka tjänstgör som kamrer. Hennes arbete har ständigt präglats af allvar och plikttrohet, hvarför hon ock åtnjuter såväl förmäns som kamraters aktning och förtroende.

På grund af sin uppriktiga och trofasta karaktär samt sin beredvillighet att hjälpa och glädja har hon vunnit vänner både när och fjärran och många äro de, som på hennes högtidsdag sända henne sitt tack och de bästa lyckönskningar för de kommande åren.

---

två gånger om generalöfverstens namn, som ändå i dessa dagar är på hvar mans läppar.

Den långa magra gestalten med det gråröda glesa skägget går fram till prinsessan och gör honnör. Hennes höghet är ytterst intresserad. Härskarens adjutant — nu hela provinsens militärdiktator! Hon och han ha mycket att dryfta med hvarandra. Grefvinnan måste underhålla hans dotter. Hon talar om hästar, bara om hästar och återigen om hästar. Grefvinnan står som på nålar — hon hör ett tåg brusa in på stationen — men ännu är det intet bud. Tänk om man har glömt att underrätta henne och tåget försvinner innan hon har träffat sin Luitpold! — Men nej — den gamle betjänten vid dörren gör ett tecken — det var inte det väntade tåget. Hon måste konversera vidare om hästar, kapplöpningar och farliga ridturer.

Ändtligen! Hennes höghet drar sig tillbaka. Couren är slut. De längtansfulla få vänta till morgondagen.

Sedan komma redovisningarna som grefvinnan måste framlägga för hennes höghet. Tretusentvåhundra stycken bröd ha utdelats till soldaterna, lika många cigarrer, samma antal flaskor öl. Hennes höghet nickar intresserad och bifallande. Det står en tät krets af damer i eleganta toaletter och ordensprydda herrar omkring prinsessan. Alla bära det hvita bandet med det röda korset om armen. På tillbörligt afstånd nere i vestibulen står mängden som åskådare af det praktfulla skådespelet.

Ute i den stora hufvudhallen far ett tåg in — dörrarna ryckas upp — den gamle betjänten skyndar upp till estraden — framför det nedersta trappsteget stannar han — gör ett tecken — grefvinnan ser honom.

Då glömmer hon allt, sina plikter, högheten, den stora kretsen af intresserade som omgifva dem. Hon ilar fram, vid trappan möter hon sin son, han måste fatta henne i sina armar. Den långe, kraftige, blonde officern i sin fältgrå uniform håller henne uppe, hon omslingrar honom som om hon aldrig ville släppa honom.

Allas ögon hvila på modern och sonen. Hon är så olik alla andra tyska mödrar, som med stolthet se sina söner gå ut.

Den unge officern är blossande röd. Han försöker att rycka sig lös och lugna modern. Hon klänger sig ännu fastare vid honom, hon hviskar och frågar — —

Han svarar: — Mot öster!

Det kommer som ett skrik, ett skärande skrik: —

— Mot Georg! — Mot Georg! Hvad har jag gjort! — Broder mot broder!

Han rycker sig hårdt lös — han kan inte stanna. Strupen snörs ihop — en svaghet, som han skäms för, vill bemäktiga sig honom. Han böjer sig hastigt ned öfver modern, kysser hennes panna, rätar sedan på sig och ropar högt:

— Deutschland, Deutschland über alles!

Det klingar högt under hvalfven, det ger mångfaldigt eko och tusen röster upprepa hans rop.

När hon reser sig upp är han borta.

Hon ilar ut på det breda galleriet. Djupt nere under henne håller det långa gråa tåget i båglampornas violettkalla ljus. Hon ser lavetterna med kanoner, öfverallt på tåget myllra de grå soldaterna. Bokarnas gröna grenar ha plundrats för att smycka de till döden invigda.

Hon böjer sig långt ut öfver balustraden — hon söker och söker — nej, hon finner honom inte — hon hör tåget stöna — hon sträcker sina armar efter honom — hon har något som hon måste säga honom. Hon ropar hans namn, först hans sedan broderns namn.

Det faller en mörk kropp ner från den höga balkongen — den faller tungt ner på skenorna, tåget brusar fram. Taktfast som på kommando tonar det starkt och mäktigt från de bortdragande soldaterna:

— Deutschland, Deutschland über alles — — — —

Från balkongen vajar en flik af grefvinnan Sandows sorgflor.

Guld och gröna skogar.

Bref från Celebes till Idun.

Af TERESA KAUDERN.

Från urskogen i vårt grannskap.

DET ÄR VERKLIGEN LÅNG VÄG FRÅN Sverige till Celebes. Vi hade 52 dagars båtresa från Göteborg till Batavia på Java, afbruten af ett nödvändigt besök i Kirkwall och ett i Gibraltar, ett frivilligt uppehåll i Alexandria i Egypten och i Colombo på Ceylon. I de båda senare hamnarna fingo passagerarna gå i land och vi försummade inte tillfället att njuta af en grundlig motion.

Vi vandrade och vandrade hela dagarna, sågo katakomberna i Alexandria (delvis använda som afträden!), det fina europeiska Alexandria, där franska är det gängse språket, och det outsägligt smutsiga och stinkande arabiska Alexandria, där millioner af flugor betäcka väggar, lårar, diskar, och där folk ogeneradt sitter på gatan och letar löss i håret på hvarandra.

Vi hade ständig påminnelse om Alexandria, en lång tid sedan vi lämnat staden. Stufveriarbetarna kvarlämnade nämligen en härskara loppor ombord, hvilka girigt sögo europeiskt blod.

I Colombo hade vi otur med vädret och hade därför mindre glädje af vårt besök.

När vi kommit till Batavia, tyckte vi, att vi voro så godt som vid vår resas mål, Celebes. Kapten Camp på den svenska båten Baltic, som fört oss till Indien, sade, att afståndet mellan Batavia och Nord-Celebes borde kunna tillryggaläggas på fyra dygn. Men då vi hörde oss för angående saken i fråga nere vid hamnen i Batavia, sade man oss, att den resan tog nog ungefär tre veckor. Vi togo inte svaret på allvar, det var ju orimligt, att det skulle taga lika lång tid att fara från Batavia till Nord-Celebes som från Röda hafvet via Ceylon till Batavia. Men så var det i alla fall, tyvärr. Den holländska båten går från Java först till Celebes, så till Borneo, tillbaka till Celebes och lämnar passagerarna att göra ett uppehåll på 9 dagar i Menado på öns nordspets, medan ångbåten gör en tur norrut till Sangir- och Talaudöarna. Sedan kommer den tillbaka igen till Menado. Från Menado hade vi blott ett dygns resa till den hamn, där vi skulle stiga af, Djiko. Vårt slutliga mål var Goeroepahi, en guldgrufva 600 m. öfver hafvet, där en holländare ställt ett hus till vår disposition.

Vägen från Djiko till Goeroepahi tillryggalade jag i bärstol. Det var en ny upplefvelse. Visserligen har jag på Madagaskar färdats i bärstol den ena dagen efter den andra på långa resor och funnit detta fortskaffningsmedel rätt behagligt. Men här. Bärarna voro ej som på Madagaskar tränadt folk, som hade till yrke att bära bärstol, utan bara hvilka koelis som helst. Och bärstolen var blott en vanlig korgstol, fastsurrad vid ett par klumpiga, korta stänger.

Den ena karlen drog åt höger, den andra åt vänster, den ena steg ned i en grop, den andra klef upp på en sten. Jag förundrade mig öfver att apparaten jag satt på höll ihop. Själf tyckte jag det kändes, som om jag skulle smulas sönder. Men så var också vägen den sämsta jag ditintills farit på. Himmelshöga backar, stora stenar, gropar, fåror i hårdtorkad lera, grus. Jag undrade oupphörligt på hur vårt stora bagage, bortåt 2 ton, skulle kunna fraktas på denna väg med oxkärror. Och dock hade det vid tiden för vår ankomst varit torrväder i 10 dygn, så att vägen var i sitt allra bästa skick. Då det regnat lika lång tid, behöfver en oxkärra 5 dygn för att taga sig upp till Goeroepahi. Det har vissa tider varit så svårt väglag, att trafiken mellan guldgrufvan och kusten måst inställas. Vi tillryggalade sträckan på 3 och en half timma.

Goeroepahi ligger midt i urskogen bland höga berg ungefär 5 mil norr om ekvatorn, på samma längdgrad som västra Australien. Man skulle kanske tro, att klimatet så nära ekvatorn skulle vara mycket hett, men så är ej alls fallet. Höjden öfver hafvet gör att temperaturen ej stiger över 30 gr. C. Ofta är det ej mer än ett par och 20 grader, och då känns det obehagligt svalt.

Ung rottingpalm.

Enligt litteraturen skulle Celebes ha torrtid, då vi ha sommar hemma, men de två sista åren har den ej inträffat. Det har varit en enda lång regntid i stället. Dagsregn och skurar, störtregn och duggregn, dimmor, samt en och annan solskensperiod på ett par dagar, det är väderleken här.

Växtligheten är i detta fuktiga klimat kolossal. Träden i urskogen äro jättar, höga som kyrktorn. Det är uteslutande löfträd med jämförelsevis smäckra stammar, ofta helt klädda med ormbunkar och orchidéer. Under dessa stora träd växa lägre löfträd, vilda bananer, lianer, trädartade ormbunkar och palmer, först och sist flera arter af rottingpalm. Denna är som man vet en särdeles nyttig växt, men i själfva verket högst obehaglig att göra närmare bekantskap med i skogen. Dess blad ha på sina långa slingor oräkneliga taggar, som hugga tag i vandraren, så att han knappt vet hur han skall bliva fri igen. När man lossar en slinga från sina kläder, griper en annan fast på ett nytt ställe.

Man kan i urskogen ej ta ett steg från vägen, så tät är undervegetationen. Det är att hugga sig fram med knif eller yxa. Urskogen på Celebes skall säkert ej inom

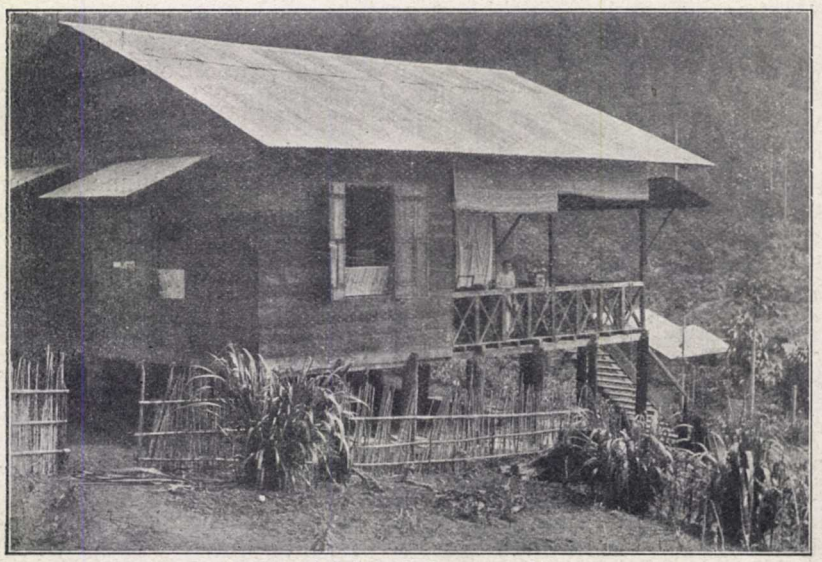

Vårt hus i Goeroepahi.

Landsvägen i Goeroepahi med infödingarnas hus.

öfverskådlig framtid ge vika för mänsklig odling. Den är alltför ofantlig, mäktig och majestätisk, där den på bergens krön omsvepes af molnen och i de djupa dalarna står tät som en rågåker.

*

Guldet i Goeroepahi tages ur flera olika schakt. Det är oerhördt varmt och fuktigt i grufgångarna, och arbetarna få ofta gå i djupt vatten. Guldet förekommer mycket fint fördeladt i en vittrad bergart. Infödingarna vaskade det till en början i vattendragen, men då de ej kunde afvinna dessa mera af den dyrbara varan, kommo europeerna med sina moderna metoder, genom hvilka det är möjligt att utdraga äfven finaste guldstoft ur jorden.

Den vittrade bergarten, som för guld, ser ut som röd jord. Denna krossas, siktas, slammas med vatten, och guldet utdrages med cyannatrium. En gång i månaden är guldsmältning. Resultatet är ett par stora guldtackor i form af tegelstenar. Deras värde är 75,000 gulden, eller ungefär 100,000 kr., d. v. s. guldproduktionens värde för ett år är mer än 12 millioner kr.

Tjänstemännen vid grufvan ha också präktiga löner: administratören 18,000 kr., kemisten 13,500 kr., grufingeniören 12,000 kr., förutom fri bostad, fritt lyse o. s. v.

Man blir öfverraskad af att midt i urskogen finna så mycket bekvämligheter som i Goeroepahi. Alla hus, som bebos af europeer ha vattenledning och elektriskt ljus. Till följd af det fuktiga klimatet, måste alla byggnader uppföras på höga pålar. Det är minsann fuktigt ändå inomhus, när regnet är envist.

Husen skulle nog efter europeiska begrepp kallas baracker. De äro uppförda af ohyflade plank och täckta med plåttak.

Jag blef mycket förvånad, då jag efter första nattens hvila i Goeroepahi slog upp mina ögon. Rummets fönsterluckor och dörrar voro stängda, men ändå var det ljust inne. Solen sken vänligt in genom hundrade springor i golf, väggar och tak. Planken, som användes vid byggen, få ej först torka, hvilket har till följd, att det med tiden blir rätt breda springor öfverallt i husen.

Men europeerna ha förstått att göra dessa enkla bostäder nog så tilltalande. De omgifvas af välvårdade trädgårdar, verandorna täckas af vackert blommande slingerväxter, bekväma korgmöbler och andra möbler göra det hemtrefligt inomhus, väggarna prydas med konstverk af inhemskt eller europeiskt ursprung. Det finns inte mindre än tre pianon i samhället. Det ena kom till Djiko på samma gång som vi. Det bars af 25 man på tre dagar upp till Goeroepahi och torde i frakt hitupp ha kostat 90 kr. Hvar man har 75 öre om dagen och 15 öre ris.

Inalles äro europeerna här 16 vuxna och några småbarn. Man träffas efter arbetets slut om kvällarna i klubbhuset, på kägelbanan eller tennisplatsen. Alla gå om aftonen klädda i hvitt.

Arbetarna vid guldgrufvan äro från olika delar af Indien, en del från Java, en del från olika traker af Celebes, o. s. v. De torde tillsammans vara omkr. 2,000. De som anses vara de förnämsta äro minahassa, från nordspetsen af Celebes norra halfö. De äro alla kristna, kunna läsa och skrifva, tala utom sitt eget språk, minahassa, också malaj, och rätt många äro äfven hemmastadda med holländska. De söka i allt likna europeerna.

Jag bevistade en gång ett bröllop mellan ett minahassa-par. Bruden, 19 år, var klädd i tunn hvit klänning med konstgjorda blommor, slöja, krans, hvita vantar och brudbukett. Brudgummen, en mycket hygglig snickare, hade svart bonjourkosym, hvita bomullsvantar och hög hatt. Han såg enbart olycklig och generad ut i ståten. Den höga hatten är den enda i sitt slag i Goeroepahi. Den har tillhört en tysk, som för tre år sedan blef mördad af arbetarna, hvilka hyste agg till honom.

Vigseln förrättades i ett kapell, som finns här af en holländsk missionär, som tillkallats från en plats ej långt härifrån. Missionären talade högmalaj, hvilket är ett helt annat språk än det som talas öfverallt, basár-malaj. Följaktligen förstod jag inte mer än ett och annat ord.

Utom vigseln af två par, var det också barndop. Somliga voro småbarn, andra spatserade själfva till ceremonien. Det ena brudparet hade sex barn, och det yngsta var bland dem som döptes och hörde till de mera försigkomna.

På bröllopskvällen var det fest i basaren. Den var smyckad med palmblad, och vår ena Luxlampa gjorde stor effekt bland det gröna. Det dansades på jordgolfvet efter musik, som utfördes af en orkester, som blåste i bamburör och slog på trumma.

Ett annat nöje, som jag varit med om i Goeroepahi, var en auktion efter en tjänsteman, som rest hem.

Auktionen var utsatt till half 8 på kvällen, och då samlades de köplystna i den afrestes hus. De infödda voro förstås i majoriteten. Men det var också fint främmande med. Den holländske kontrollören från närmaste större ort, en arbetsinspektör, en administratör från en annan grufva samt radjan öfver Bolaang-Mongondou, den del af Celebes, där Goeroepahi ligger. Han har alls ingenting att säga mera i sitt land, den holländske kontrollören så mycket mera.

De infödda tummade och vände på allting. De profvade aflagda kläder och skodon, de sutto i rader i den kolossala sängen, de njöto af att se sin bild i en stor spegel. De köpte de mest omotiverade saker. En lade sig till med en väldig jordglob, en köpte en skrifmaskin, vår kock förvärfvade sig ett pärldraperi till en dörr, en tjock gumma blef ägare af en ljusblå vadderad morgonrock af siden. Prisen voro höga. Det rådde ständig täflan om föremålen, naturligtvis till stor förmån för den afreste tjänstemannens kassa. Auktionen afslutades af europeerna med dans, som räckte till half 5 på morgonen.

Lefnadskostnaderna tänker man sig låga i en sådan afkrok af världen som denna, men det äro de ej. Tjänstefolk är mycket dyrt, dels emedan man ger höga löner, dels emedan man behöfver så många. En familj med tre barn har sex à åtta tjänare: en i köket att förestå matlagningen, en hjälp åt denne, en eller två boyer, som städa och passa upp vid bordet, en eller två barnjungfrur, en man, som tvättar och stryker, en trädgårdsmästare och möjligen en hjälp åt honom. Det betyder en utgift på 120—150 kr. i månaden i löner.

Matvarorna, som produceras härnere, äro i allmänhet ej anmärkningsvärdt dyra, men de som importeras äro det dess mer. En burk steriliserad mjölk, innehållande två dricksglas, kostar 95 öre t. ex., och den kondenserade mjölken finns ej längre att få. Butiker finnas öfverallt, i Goeroepahi inte mindre än fem.

Malaj är ett mycket enkelt språk att lära sig. Det har ingen grammatik. Man bara radar upp orden i lämplig ordning. Orden förefalla till en början krångliga nog att minnas. De likna ingenting man kan förut, utan man är rådvill hur man skall fästa dem i minnet: litjin, tjintjin, kantjing, koetjing, katjang, snurra rundt i hufvudet på en till att börja med. Men man vänjer sig snart, och efter ett par månader kan man reda sig med språket. När man kan sex hundra ord går det rätt bra, när man kan bortåt tusen känner man sig ganska ogenerad i alla situationer.

De holländska barnen, som äro födda härute, tala malaj, innan de tala sitt modersmål. Det är lätt förklarligt, ty de lämnas att vårdas af en barnjungfru, en baboe, som sysslar mycket mer med dem än föräldrarna. Baboen har en djup vördnad för den hvite mannens barn. Deras vilja är hennes lag. Att opponera sig mot den har hon aldrig drömt om. När barnen säga "tida maoe", jag vill inte, så fogar hon sig utan tanke på huruvida det är lämpligt eller ej. Hon berättar, vänligt leende, att hennes skyddslingar trampat med smutsiga fötter på de just strukna kläderna och tycks inte alls tänka på hvilket besvär denna odygd förorsakar henne.

Jag kom en gång hem från en fest kl. 12 på natten och fann båda våra barn på verandan, ännu klädda. Jag trodde knappt mina ögon. Jo, de hade inte velat kläda af sig och lägga sig, och då läto tjänarna dem vara uppe!

Medaljonger och skisser.

För Idun af HJ. LUNDGREN.

1. "Mitt namn är Borgenstjerna."

HERRGÅRDEN LÅG PÅ ETT NÄS SOM sköt ut i insjön. Rundt omking och ända ned till stranden sträckte sig trädgården med sina knotiga aplar, sina finstammiga körsbärsträd, sina krusbärshäckar, sitt gullregn och sina rosenkvarter. Men vid trädgårdens slut vidtog ängarne och förbi ladulängor och uthus sträckte sig poppelallén ut till stora landsvägen, där granskogen började.

Där inne i det gamla tvåvåningshuset gick lifvet så punktligt och i bestämda vanor, högtidligt och lugnt, som matsalens säfligt tickande Moraklocka. Det var tidigt morgonarbete i kök och väfkammare, det var läsning för guvernanten i skolrummet med den svarta taflan, det var de olika årstidernas mångahanda bestyr med trädgårdsland, bak och brygd och slakt och ljusstöpning. Och det var de långa kvällarnes arbete vid aftonlampan, där flitiga händer arbetade med hålsöm och broderi, medan den entoniga högläsningen fyllde rummet, ja nästan hela huset, med ett sakta oaflåtligt, sällan stannadt, sällan förändradt mumlande. Endast om söndagarne kom afbrottet — punktligt och regelbundet äfven det — och den stora droskan körde fram till trappan med Johan i sina blå kuskkläder med silfverknapparne på bocken och det bar af den kända vägen till kyrkan.

Där sofva den gamla gårdens forna bebyggare under sina lutande kors och vårdar bakom koret och i herrgårdsbänken sutto de nuvarande, söndag efter söndag, alltid i samma ordning medan kyrkoherden utlade dagens text och lavendeln och löken doftade. Och efter predikan var det middag i prästgården eller också följde herden med hem i den gamla droskan och fick efter maten sitt brädspel och sin pipa.

Vid jultiden var det de vanliga bjudningarna till granngårdarna — alltid samma dag till samma ställen — med samma människor i samma ceremoniel — år efter år.

Men det kunde hända, när de klara och kalla vintersfjärnorna lyste öfver gården och en frusen vintermåne såg ned från den blå snödagern rundtomkring att den trygga enformigheten afbröts af ett högst ovanligt besök.

Till prinsessan Ingeborgs 40-årsdag.

Det kunde hända en sådan kväll att den entoniga högläsningen afbröts af en kort men bestämd knackning.

Dörren öppnades och i halfdunklet kring tröskeln blef en liten besynnerlig gestalt synlig.

Gestalten bugade sig ceremoniöst, förde chevalereskt handen till hjärtat och sade med värdighet:

— Mitt namn är Borgenstjerna.

Det var en liten luggsliten figur, vårdad och nött och fattig var klädseln, men där var något af race i hållningen och åtbörderna voro värdiga och förnäma.

— Mitt namn är Borgenstjerna, upprepade han, medan han girigt men behärskadt grep sig för af de framdukade anrättningarne. Mitt namn är Borgenstjerna, liksom var det en magisk formel som omöjliggjorde allt nedlåtande allmosegifvande och berättigade honom att mottagas som en hedrad gäst, den där gjorde gården ett kärt besök.

Han slog sig ned i kretsen kring lampan och deltog i samtalet — dämpadt, med ett och annat ord, men med försök till intresse för de närmaste angelägenheterna.

Han stannade öfver natten, men innan han gick till sitt gästrum i flygelbyggnaden bjöd han ceremoniöst och tacksamt farväl.

Ty redan innan solen hunnit gå upp öfver de hvita vintervägarne var han längesedan försvunnen — åter på vandring utan mål, drifven längs vägarne af en aldrig stillad längtan efter ombyte, efter nyheter, en de vida vägarnes vagabond, som de stilla gårdarnes hägnade fredlighet och ro tryckte och plågade.

För barnen vid lampan blef han som en fläkt af romantik i all regelbundenheten, en okänd främling med det gåtfullas och fantastiskas säregna tjusning, som lockade och sysselsatte fantasien, ofta skrämmande, aldrig förgäten.

Stackars Borgenstjerna, du rolöse längtans riddare, dig har den moderna psykiatrin, som visst hänför vagabondaget till de degenerativa symptomen, för längesedan inregistrerat och försett med etikett. För barnen vid lampan är du allt fortfarande den irrande längtans riddare som på din beständiga färd förbi all tryggad och vederhäftig regelbundenhet i din söndertrasade kappas flik bär kvar en fläkt af tjusande nyckfullhet och romantik.

H. K. H. Prinsessan Ingeborg, hertiginna af Västergötland. Jæger foto.

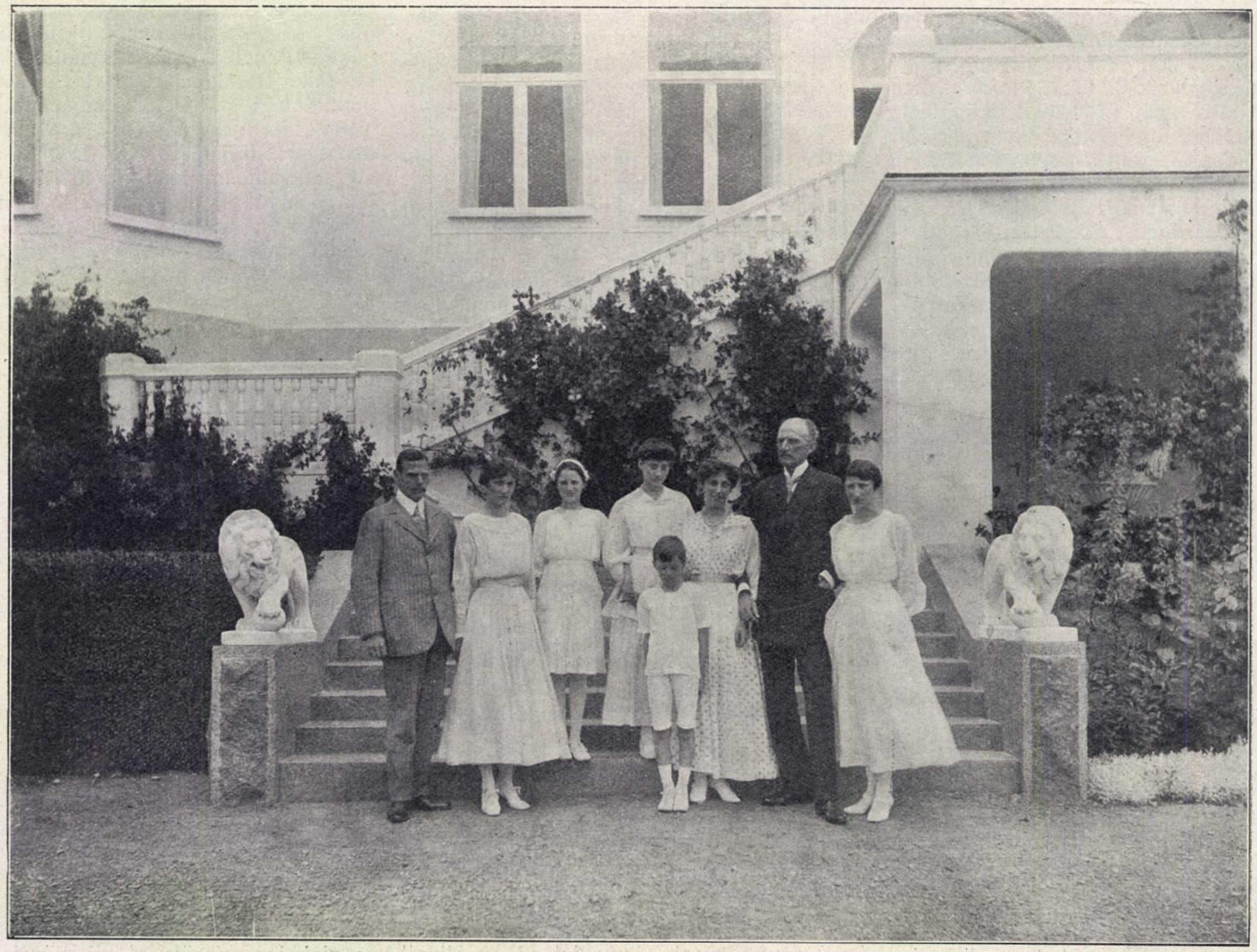

Födelsedagen firades på Fridhem med en enkel familjefest. Fr. vänster prins Gustav af Danmark, prinsessan Margaretha, prinsessan Astrid, prinsessan Thyra af Danmark, lille prins Carl, prinsessan Ingeborg, prins Carl och prinsessan Märtha. Hilda Winge. Norrköping foto.

Under kvinnornas hägn.

Bref från Paris af Jane Gernandt Claine.

FÖRENINGSLÄNKARNE EMELLAN FRANKrikes döttrar och Nationalförsvaret äro mångahanda. Visste man det inte förut, kunde intet vara mera ägnadt att låta en förstå det än ett besök i Centralbyrån för kvinnlig verksamhet, som inrättades i Paris för nu snart två år tillbaka.

En af denna byrås förnämsta krafter är ordföranden i Kvinnornas Nationalråd, Madame Jules Siegfried, hustru till den hängifne kvinnosaksvännen och för detta ministern.

Denna framstående dam tillhör en af de mest bemärkta familjerna i Elsass och har skapat sig ett namn, som nämnes med djup vördnad hvar gång det blir tal om Kvinnornas råd.

Dess verksamhet är oändligt omfattande. Afdelningen för Inbördes hjälp sysselsätter sig framför allt med att uppsöka passande bostäder åt barnrika familjer och beskydda fattiga mödrar. Hygieniska afdelningen befattar sig i synnerhet med de barnkrubbor man inrättat i närheten af fabrikerna för tillverkning af krigsförnödenheter. En afdelning ägnar sig åt lagfrågor rörande äktenskapet, en annan åt kvinnornas tekniska utbildning för hvarjehanda yrken. Tack vare en skola, som nyligen öppnats, erhålla unga flickor både teoretisk och praktisk undervisning, hvilken tillåter dem att antaga platser vid industriella verk. Kvinnornas Nationalråd har likalades inrättat en anstalt liknande vårt Gymnastiska Centralinstitut för utbildande af lärarinnor vid flick-lyceerna.

Madame Jules Siegfried, ordf. i Kvinnornas Nationalråd.

Den afdelning, som sysselsätter sig med uppfostran, har sökt och erhållit tillstånd för kvinnor att deltaga i det utskott, som sysslar med omorganisering af ungdomens fysiska utbildning och folkskolorna i allmänhet. Fem kvinnor sitta i ett utskott, som afgör spörsmål angående unga flickors allmänbildning, och talrikt besökta föreläsningar hållas öfver kvinnornas inflytande på sederna.

Allt som rör vårt kön och främjar dess utveckling finner den varmaste sympati hos Nationalrådets ordförande Madame Jules Siegfried. Hela denna kvinnas personlighet bär enkelhetens adelsmärke och hon finner ord af stor vältalighet, så fort det blir fråga om hvad det närvarande ögonblicket kräfver af Frankrikes söner och döttrar. Afståndet mellan könen har minskats i detta nu. Hvad betyder det om det är en man eller en kvinna, som gör offer, när offrets stund är inne? För att nå fram till den ädla feminism, som tillåter kvinnorna ett systerligt samarbete med männen i hopp om en bättre och lyckligare framtid, har vägen fört mänskligheteńs bägge hälfter genom många lidanden. Och, säger Madame Siegfried, vi skulle aldrig ha lärt känna vårt eget jag med dess oändliga möjligheter, om vi icke förstått, att vi måste bära samma försakelser, samma börda, samma sorg. Vi äro skapade att lefva med andra, lefva för andra och lefva upp i dem.

Enligt denna ädla kvinna bör fransyskornas Nationalråd, tack vare inbördes enighet, skapa en feminism, hvars skaror bilda en verklig rättvisans armé, utan att någonsin glömma att lifvets källa springer upp ur vårt hjärta.

Det är under en så hög ledning Centralbyrån blifvit till.

Kvinnorna hade redan visat hvad de äro skapade att utföra. De hade vårdat sjuka och sårade. I männens ställe hade de sått och skördat. De hade bildat föreningar för ömsesidig hjälp. Dag och natt hade de arbetat på tillverkning af krigsförnödenheter. Aldrig klagade de öfver trötthet. Ständigt voro de sin gärning vuxna. Under det att soldaterna stridde i skyttegrafvarna, ersatte de dem öfverallt.

Vid sidan om dem, som endast sysslade med det närvarande, tänkte andra på framtiden. De sörjde för att sköflade hem återigen reste sig ur gruset. De ägnade sig åt olyckliga, hvilka fördrifvits från gård och grund. Deras hela sträfvan gick ut på att en gång få se en glimt af lycka lysa mot dem som förlorat allt.

Under öfverinseende af medlemmarna i kvinnoafdelningarna vid Museet för Sociala studier skapades Centralbyrån för att leda och ordna all denna arbetsvillighet och kraft. Dess medlemmar voro dock långt ifrån ensamma om att hänge sig åt företaget. Unga millionärskor och damer ur aristokratien arbeta nu fyra timmar om dagen vid sidan om unga flickor, hvilkas ställning och villkor icke tillåta dem att ge sin tid gratis. Och från alla kanter af Frankrike inströmma bref från kvinnor, som blott begära att tjäna fosterlandet.

Redan från första början hade krigsministeriet ställt sig sympatiskt gentemot tanken att ersätta manlig arbetskraft med kvinnlig och framlade förslag i denna riktning för Centralbyråns bägge ledande krafter, Madame Jules Siegfried och Madame Avril de Sainte Croix. Allmänna civila förvaltningar, krigsverkstäder och krutbruk hade öppnat

Grönsaksskörd.

Hem från fältet.

Studentskor från Sorbonne som frivilliga skördearbeterskor.

En ung konstnär som slagit igenom.

I FILMDRAMERNA INTRÄFFAR DET SOM MAN vet, att en ung man har framgång då han vågar öfverge ett borgerligt yrke för att helt ägna sig åt konsten. I verkligheten brukar ett så lättsinnigt handlingssätt ha sorgliga följder. Lyckligtvis ges det undantag från denna regel som från alla andra. Och för den unge målaren Axel Wallert har det farliga experimentet lyckats. Il n' y a point de succès comme le succès, den satsens sanning kan herr Wallert intyga efter sin senaste konstutställning hos Gummeson i våras, då den verkliga framgången krönte hans långa tysta ansträngningar.

Det borde i Stockholm finnas hela hus med konstnärsateljéer som det gör i Paris med rimlig hyra för unga konstnärer. Men ännu så länge är en ateljé i Stockholm en lyxsak förbehållen ett fåtal, de andra få reda sig så godt de kunna. Lyckligtvis hjälper stadens läge här de unga målare som äro hänvisade att ta sig fram på sitt arbete, hos oss finns det stadsdelar, där man får en del till skänks. Högt uppe bland Söders berg har man luft och ljus gratis och en utsikt, som det är en lycka för en konstnär att få upplefva under dagens och nattens skiftande belysningar. Familjen Wallert har dock icke slagit sig ner i Katarina, som många andra artisthushåll, men valt den mera modernt bebyggda trakten kring det gamla Heleneborg i Maria till sin hemvist. Rakt under sina fönster ha de Pålsundet, som vid det här laget borde vara kändt, men icke är det, så många motiv som hämtats från dess stränder med de lutande pilarna, det delvis förfallna gamla varfvet, de små bryggorna vid det speglande lugna vattnet. Man känner sig nästan som om man förrådde en hemlighet, då man yppar så här offentligt hur pittoreskt denna del af Stockholm är och för öfrigt hela Söder Mälarstrand mellan Slussen och Långholmen. Herr Wallert har målat den mer än en gång med lossande skutor och blått vatten, men en konstnär behöfver inga ursprungsbeteckningar för sina alster, och därför vet allmänheten inte hvar de stamma från.

Målaren Axel Wallert med fru och dotter.

Det är för öfrigt icke endast landskap som sysselsätta den unge målaren. Han har som man torde minnas från vårutställningen producerat flera lyckade porträtt, och han intresserar sig för genre och för religiösa motiv. En skiss till en altartafla hör till de saker, som plockas fram ur gömmorna, då Idun kommer på besök. Där finnas också några stämningsfulla dukar från Bayern med bondfolk i pittoreska dräkter, det är minnen från en studieresa, som afbröts af kriget. Vi fästa oss äfven vid några duktiga teckningar med en viss samlad kraft i uttrycket. Grafiken som på senare år kommit till heders hos oss, har icke heller lämnat Axel Wallert oberörd. Hans träsnitt äro i flera fall beaktansvärda.

Det borgerliga yrke som den unge konstnären slungade för att ge sig konsten helt i våld var ritlärarens, hvilket vi kanske borde nämna. Men han skulle kanske knappast ha lyckats, om han icke haft sin unga duktiga hustru vid sin sida. Själf en begåfvad målarinna hade hon en stark känsla af att ett språng ut i det okända måste vågas, splittringen mellan yrket och den pockande inre kallelsen för mannen blef i längden outhärdlig. När man är ung kan man begå sådana vågstycken och lyckas. Hvilket är glädjande för mänskligheten.

---

sina portar för kvinnorna. Ministeriet för krigsutrustning uttryckte sin tacksamhet för gjorda tjänster. Militära rekryteringsbyråar mottogo kvinnliga tjänstesökande. Centralbyrån erhöll statens understöd och dess representanter fingo göra sina röster hörda inför de kommandohafvande generalerna.

Den verksamhet, som utvecklats af kvinnorna, har visat sig oumbärlig för krigsmaskineriets regelbundna gång. Hvad Centralbyrån beträffar, hade den en dubbel uppgift. Det gällde att ordna arbetskrafterna och se till att hvar och en så mycket som möjligt kom på sin rätta plats. Personalens hängifvenhet är ledningen värdig och de tjänstsökande företräda alla yrken, hvilka på något sätt stå i förbindelse med kriget.

Här finnas sekreterare, kopister, steno- och dactylografer, öfversättarinnor, tecknerskor, sjuksköterskor, linnesömmerskor, kokerskor, köksor, hjälpredor, fabriksarbeterskor, superintendentskor, marketenterskor, stickerskor och sist men icke minst frivilliga af alla slag utan något egentligt yrke.

Dock, nu höll jag på att glömma något af det allra viktigaste — barnsköterskorna. I krigsverkstädernas närmaste grannskap finnas, som jag redan nämnt, ljusa och trefliga barnkrubbor, där unga arbetande mödrar själfva kunna amma sina små. Under tiden närmast före och efter barnets födelse intaga andra kvinnor — ofta mot alls ingen eller half aflöning — moderns plats. Man anför också exempel på kvinnor, som afstå några francs om dagen på sin lön åt kamrater, hvilka ha det sämre ställdt än de.

Att de tjänster, som den kvinnliga ledningen och arbetspersonalen i Centralbyrån gjort staten, verkligen äro att räkna med framgår af talrika bref med tacksägelser från Nationalförsvarets styrelse. Tusen och åter tusen flyktingar från de intagna provinserna ha erhållit plats vid krigsverkstäderna, tack vare byråns förmedling. Vidare ha dess ledande krafter, som ständigt söka nya fält för kvinnlig arbetsförmåga, skaffat vetenskapligt utbildade unga damer fördelaktiga platser vid krigsbruk och laboratorier.

Dess verksamhet inskränker sig dock långt ifrån endast till kriget. Erfarenheten har visat att det är minst lika nyttigt och nödvändigt att syssla med jordbruket. Mycken jord ligger i träde. Lagar ha stiftats för att främja dess uppodling utan att detta dock kunnat göra stort till saken. Och detta är icke allt. Äfven tillförseln af ladugårdsalster är afsevärdt förminskad. Undervattenskriget, försvarstransporterna och finansiella hänsyn hindra folkets förseende med lifsmedel att fortgå som under vanliga förhållanden. Därför var det af nöden att anlita alla hjälpkällor och uppodla Frankrikes jord, så att dess afkastning blefve tillräcklig att föda invånarna.

Allt detta kom styrelsen för Centralbyrån att kasta blickarna på åkerbruket. Och intet ingick fullständigare i dess syftemål, som är att verka för nationens försvar och sätta kvinnorna i tillfälle att tjäna fäderneslandet på hvad sätt det vara måtte.

Två unga damer, af hvilka en — M:lle Guiot — är ingeniör, fingo den goda ingifvelsen att man borde vända sig till medelklassens unga flickor med anhållan om arbetshjälp. Centralbyrån fattade genast det sinnrika i detta uppdrag. I Nov. 1916 beslöt styrelsen att inrätta en afdelning för åkerbruk, hvilken skulle utgöra en förmedlingslänk mellan landtbrukare och arbetssökande kvinnor.

I Frankrikes alla tidningar syntes ett vältaligt upprop från en af byråns förnämsta ledande krafter, Madame Avril de Sainte Croix, och saken hade större framgång än man vågat hoppas. Med omgående kommo förfrågningar och anmälningar i massa från Paris och hela landsorten. Denna post innehöll epistlar af alla slag, både rörande och naiva. Framför allt framgick det att många, som lösslitit sig från landtlifvet, icke begärde bättre än att återigen försättas i de gamla omgifningarna.

I afdelningen för åkerbruk gjorde man snart den angenäma erfarenheten att tillgång och efterfrågan ungefär höllo jämna steg.

Framför allt var man angelägen om att fylla de lättaste krafven och sätta kvinnor, som redan kände till landtliga göromål, i förbindelse med jordbrukare. I allmänhet visade sig utbytet synnerligen tillfredsställande. Ämbetsverken i de olika departementen anmodades att ställa sig till Centralbyråns förfogande, och på de allra flesta håll blef följden den att en utmärkt samverkan kom till stånd angående lediga platser och platssökande.

Fast byrån framför allt befattar sig med kvinnlig arbetskraft, sträcker sig dess verksamhet äfven till lemlästade krigare och föräldralösa barn. Dessa senare bli icke sällan mottagna som medlemmar i familjer på landet, där de uppfostras till dugliga jordbrukare.

Mera välkomna än alla andra äro dock de friska, glada unga flickor af medelklassen, som ställa sig i jordbrukets och trädgårdsodlingens tjänst mot en inträdesafgift af fem francs. Då de ge sitt arbete gratis för det goda ändamålets skull, är detta ingenting för fullkomligt medellösa. En förening af kvinnliga volontärer bildades under ledning af tekniskt utbildade lärarinnor, och åkerbruksministeriet skänkte dem både utsäde och verktyg. Jord erhöllo de i prinsessan Mathildas för detta park, och där delade de sig i skilda grupper, af hvilka en omgång borrade hål i jorden, under det en annan stack ned kålplantorna till exempel, hvarefter en tredje omgång täckte öfver med mylla och en fjärde vattnade. Flickorna offrade blott en dag i veckan — söndagen — och de reste på järnvägarna för half afgift.

I fjor skördade de 2,500 kilo potatis i prinsessans vackra park och 30,000 kålhufvud för att icke tala om ärter, bönor, morötter och rödbetor. Detta var bara en början och det hela skall taga ett helt annat omfång i år.

De unga volontärernas främsta mål är att hjälpa gamla enslingar och kvinnor med åkerbruk ute på landsbygden. Där gripa de till högaffel och vingårdsknif och kunna uppvisa resultat, hvilka vida öfverträffa hvad som ernås af betalda arbeterskor. Dessa

unga brinna af ifver och arbetsglädje. Och landtbrukare och vingårdsägare äro förtjusta öfver denna oväntade hjälp från unga damer, som eljest studera i lyceerna eller vid själfva Sorbonne. — Jag vet icke om saken är känd i Sverige, men vore detta uppslag icke värdt att tagas i öfvervägande äfven hemma hos oss?

Fädernas arf.

Ett släktproblem
af **RAGNAR BÅGE.**

(Forts.)

Stjärnströdd stod himmelskupan öfver nejden. Natt var det, mörk natt.

Fälten voro öde, boskapen låg i fållorna, människorna sofvo i husen. — Fräna foro vindkårar från flodgatan upp emot land, svepte in öfver gräsmarkerna och törnade till skogen, som reste sig som en svart mur i fjärran, så att kronorna af puffen började susa och mumla. En och annan fågel skrämdes af gungningen och skriade till, så att rofdjuren, som tassade omkring därinne i mörkret, svängde svansarna af lystnad och girigt vände sina ljusgröna ögonpar uppemot grenarna. Det brände af blodlust i struparna, trampdynorna sattes försiktigt i marken, och klorna voro hvässade och färdiga till grepp. Det hväste och jamade i snåren, det pep och ängslades i grenverken, det sjöd af lif, det var roflust och parningslust, som växlade hamn.

Vildmarken härskade, obunden af människan. — Hon sof.

Då kom där en man gående. Stig följde han inte. In i skogen gick han, bespejad af hundra lystna grönskimrande ögon. Han såg det ej. Längre in banade han sig väg, spejade och spanade i dunklet.

Plötsligt stannade han.

Det lyste rödt långt in mellan stammarna. Han gick närmare. Där satt en kvinna vid en eld. Öfver elden hängde en gryta i en kedja, och hon rörde i grytan med en träslef. Röken bolmade upp ibland, så att hon skymdes bort, men när eldskenet lågade öfver hennes ansikte, kunde man se, att hon satt och log för sig själf. Men det var intet godt leende och det var ingen ung och vän kvinna. Ansiktet var skrumpet, kinderna infallna, köttlösa och knotiga, hårtestarna gråhvita, munnen smal som en spricka, tandlös och blåröd, hakan som en sporre — men ögonen, ögonen voro fulla af lif. De tindrade som bloss, sprutade gnistor som elden själf.

Hon rörde och rörde i grytan, rundt, rundt. Hon uttalade något, men tyst. Då mannen kommit fram, fäste hon blicken forskande på hans ansikte, och när hon igenkänt honom, anvisade hon honom plats.

Han satte sig. Det var Diego, smeden. Men han såg i den stunden ej ut som en höfding. Håret var hoptofvadt, kläderna höllo på att falla af, ögonen dolde en skrämsel utan like. Allt tydde på att han flytt för något.

Kvinnan log bredare.

— Sällan såg jag höfdingen gå slika stråkvägar, sade hon. Såge stammen honom nu, vore hans makt ute...

— Den är redan ute, käring! fräste Diego, och vreden började ta öfverhand öfver skrämseln.

Kvinnan tittade upp, men hon var för klok att synas förvånad. Hon hade tänkt säga något, men så slöt hon läpparna och fortsatte att röra.

— Hvad är det för djäflasoppa du kokar? väsnades höfdingen.

— Surkål åt hyndorna i din stam! svarade kvinnan lugnt, men rösten var giftig som ormetter.

Och när Diego utom sig af skymfen, ville ge svar på tal fortsatte hon, kufvande hans raseri med makten i sina underbara ögon:

— Bättre vore att höfdingen stannade hemma och hölle vakt om stammen, ja, bäst vore, att han aldrig lämnade sonen sin ensam, ty hyndorna para sig med hans unga kraft.

Diegos ögon gnistrade. Han var färdig att krossa kvinnan. Men hon reste sig, och då såg man, att hon var längre än höfdingen själf. Åter kufvade hon hans raseri med orden:

— Tror höfdingen att man saklöst skymfar Hama-Aida, hon som är fruktad af hela stammen, hon som råder öfver nattens väsen.

— Lugna dig höfding, så skall du få höra beviset på mina ord. — Vakta din unge son, säger jag. Vakta honom väl!

Då blef hon afbruten af Diego. Åter stod skrämseln i hans ögon, när han sade:

— Du vet då, hvar han finns!?

— Sofver han inte i ditt hus?

— Detta är andra natten, som han inte varit hemma. Och i natt kommo hans hjordar ensamma hem. Slikt har aldrig händt mig förr, så långa och många mina år än varit. Därför sökte jag dig och din spådomsandes hjälp. — Glöm mina onda ord och säg mig nu: hvar finns min son, hvar finns den unge falken som skulle bära höfdingenamnet efter mig?

Kvinnan satte sig ned, tyst stirrande in i elden. Hon svarade inte. — Diego blef ifrig.

— Du tiger, stötte han fram. Du tiger! Hvarför tiger du? Vill du plåga en gammal man, som längtar efter sin son. Se, han är min enda, som jag har kvar, den enda som skall föra stammen, den enda som jag får lefva upp i till nya släktled. Du tiger! — Hvad skall jag svara mina fäder, alla höfdingar som gått före mig, hvad skall jag svara dem, när de spörja mig om min son och stammens ära?

— Du tiger ännu! kastade han om, reste sig högre och gick emot kvinnan, flammande af vrede. Vågar du trotsa höfdingen! Jag — skall — straffa — dig, du nattens beläte! Säg mig, hvar min son finnes!

Då svarade kvinnan:

— Du tror mig ej, om jag säger det...

— Säg det bara!

— Hama-Aida vet icke!

— Vet — icke! Du, sibyllan!? Vet icke Hama-Aida allt, som är fördoldt?

— Allt uppenbaras för mig till slut. Men ännu vet jag icke, hvar din son är.

— Förbannad vare då all din makt! Förbannad vare du och dina efterkommande intill domens dag om du icke kan utforska ett svar på min fråga!

— Dina hotelser skrämma mig endast litet, så litet som en fjäder krossar ett hälleberg. Men det lofvar jag höfdingen, att han — om han uppsöker Hama-Aida i daggryningen — då skall få visshet om sin son och hvar han finns. Och nu vill Hama-Aida vara ensam.

Utan vidare ord försvann nu Diego mellan träden. Han tog kosan tillbaka till byn, och nu följde han banad stig.

Skogens mörker omgaf honom. Det tassade i snåren det flämtade och hväste och hundra par ögon följde hans skugga, ögon skimrade som glöd och lysgröna af blodtörst. Det suckade i grenverken, det hasade och gled uppemot stammarna, det var oro i skogen. Stora nattfjärilar fladdrade omkring, skrämda af något, som lefde och rörde sig mellan träden.

En korp kraxade. Diego ryckte till. Ljudet kom från närmaste träd. Ännu en gång kraxade fågeln. Och ännu en till. Det där något, det där andra, som icke var djur, det som rört sig och suckat därinne, började blifva än mer oroligt. Kvistar bräcktes. Det stönades och hviskades, och det lät som om många människor voro församlade här.

Då stannade Diego. Skrämseln tog honom på nytt. Redan på vägen till sibyllan hade han anat deras närvaro, nu visste han, att de funnos här, och de rörde sig framemot ett gemensamt mål. Diego hukade sig ned bakom en sten. Därifrån hörde han ljuden, som kommo af smygande steg, närma sig. Om en stund kunde han urskilja skuggor mellan trädstammarna. Han såg och såg. För att se bättre reste han sig upp. Där stod han, glömsk af alla försiktighetsmått, och bara såg, och hvad han såg, fyllde honom först med oerhörd förvåning och sedan med den gränslösaste förbittring.

Ty hvad han såg var stammens egna, många, många, ja, de allra flesta af stammens unga män. De vågade sig ut på nattliga äfventyr. de unga, och därborta i byn lågo deras fäder och sofvo sin lugna sömn i stugorna! Och här — det var det mest oerhörda som Diego varit med om i sitt långa lif — här stod han, höfdingen som alla lystrade till, som blott behöfde befalla, och alla dessa, som smögo förbi, skulle ha prisat sig lyckliga att få äran af att gå hans ärenden. Förvisso stundade märkeliga ting. Ögonblickligen kom han att tänka på sin son och i ett nu stod hela planen klar för honom. — Därför hade Fransesco varit borta, för att rymma sin kos. Antagligen ledde han det hela. (Forts.)

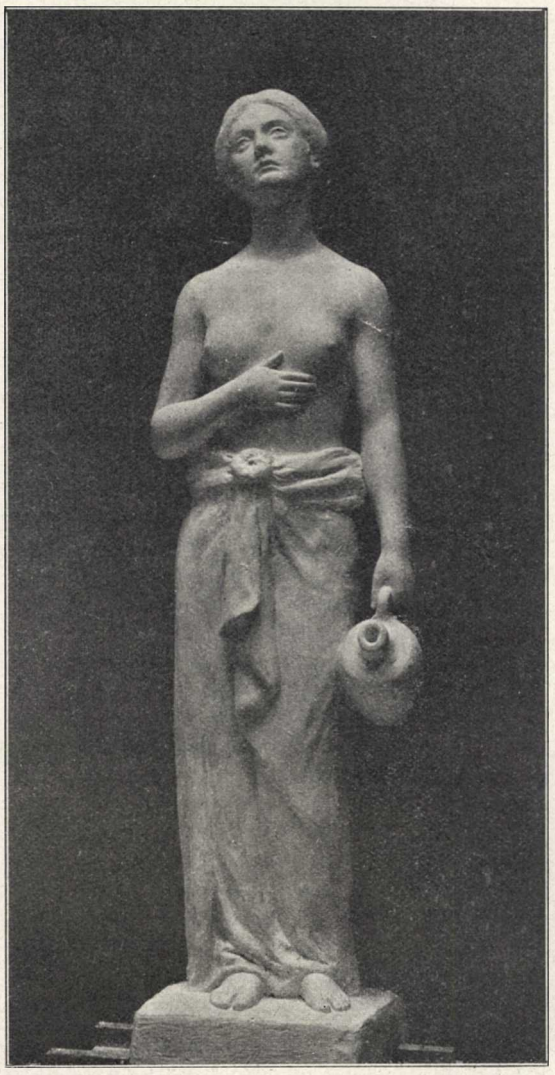

LÅNGTAN af EDV. BRAMBECK. Hugges i marmor för fru Anna Tamm. Den framstående konstnärens sista arbete, då han håller på att bli blind.

Modekrönika af Iris.

De blommiga och glada klänningarnas tid är så kort, att vi böra njuta af dem så länge vi kunna, helst som vi i allmänhet inte uppskatta nog den omväxling ett mönstradt tyg skänker vårt öga. En god gammal regel vid val af tyg ljöd visserligen: välj helst ett enfärgadt. Men hur är det nu? Bli vi inte rent af tacksamma att se en klänning med litet teckningar och krumelurer och kunna vi inte nästan alla bära dem — måhända emedan vi alla blifvit så smala.

Vi ha säkert inte tröttnat på alla de sammansättningar vi sett af ett storprickigt voile med ett slätt hvitt, den metod som denna sommar valt att lifva upp de hvita klänningarnas enformighet, och det finns intet skäl hvarför vi inte skulle fortsätta litet med det fasonerade, om också sommaren lider mot sitt slut. Vi ha rundelar och ringar att ge lif åt ett tyg, om vi inte längre vilja se det strödt med blommor, och vi ha de rutiga tygerna, som äfven de, ge smältande nyanser. Det kan låta litet förvånande, men de som känna till Svensk hemslöjds lätta bomullsväfnader veta att det är sannt. Jag mötte en klänning rutig i violett häromdagen, färgställningen var betagande redan på afstånd.

Vi ha de enklaste sätt att sy dessa klänningar, om vi vilja. En rutig t. ex. har fördelaktigt ett lif nästan slätt, något i biedermeyer, knäppt öfver åt vänstra sidan, där den täta knappraden börjar långt nedanför en stor och bred hvit krage och forsätter ett kort stycke ned på kjolen. De långa ärmarna sluta med höga hvita manchetter.

Kragarna äro stora rätt ofta, ligga helt veckiga korslagda och breda ut sig utåt skuldrorna, eller följa långdraget den snibbiga utskärningen. Helt ny är en alldeles rund krage som går långt ned öfver bröst och axlar och helt enkelt knäppes i ryggen, den kan gärna vara fullkomligt ogarnerad för att än mer markera det nya i sin form. En annan ny modell har sjömanskragens fyrkant både framtill och bakåt, och en ännu nyare drar ut hörnen på denna krage så långt att de bilda snibbar ända ned öfver midjan och sluta i tofs. Den aflångt fyrkantiga urringningen, som var i bruk på sjuttiotalet, lefver upp igen, och kantas som då med ett krus; liksom den då passade särskildt väl till prinsessklänningarna knäppta i ryggen, går den nu väl ihop med koltlifvets släta framstycke.

Koltmodellen står allt fortfarande hög i kurs, då den bättre än något annat stämmer öfverens med den midjelösa linje, under hvars välde vi lefva just nu. Den går igen såsom lös kolt öfver en kjol eller inkombinerad i den långraka klänningen. En hvit kjol är lätt rynkad fastsydd vid ett koltlif med mycket korta vidskurna ärmar af hvitt öfversålladt med rosor i skärt. Lifvets sidor äro hoprynkade i en stor rosett i hvarje sida af detta blommiga tyg. Eller på ett lif, som går rakskuret ett stycke ned på höften, är en kjol pårynkad med ett hufvud. Koltar knäppas alltid helst i ryggen, och deras förtjänst ligger inte minst däri att knappraden håller ned tyget i den alldeles lodräta linje, som är önskemålet. Om urringningen är djup kunna de också knäppas på axlarna och trädas öfver hufvudet.

Vår första bild visar en foulardklänning, vid hvars komponering det tunna tyget tillåtit en hel del rynkor och veck. Mjuka draperier öfver skuldrorna ha gjort till och med de kortaste ärmar öfverflödiga, det breda veckiga skärpet är särskildt lämpligt för smärta nordiska gestalter, emedan det låter ett rynkadt lif ge fyllighet, och kjolen har fått behålla en viss ledig vidd. Annars är typen denna: en liten kort och trång undre kjol och en vidare öfverklänning.

Detta är just hvad vår andra bild visar, öfverklänningen, som har en så tilltalande form med de mjuka, åthållna rynkorna i sidan och det ledigt knutna skärpet, slutar i ganska fantastiska snibbar än här och än där, som nästan skymma den oansenliga kjolen. De koltaktigt slätt sydda öfverklänningarna äro inte lätta att bära, de ha mer än något annat det förrädiska, dessa oskyldigt enkla modeller, att de kräfva en synnerligen god figur.

Vill man tänka på sin utrustning till den tidiga hösten, kan man börja med den käcka kostym vår tredje unga dam ses bära. En bekväm lös jacka till en rutig kjol har alltid något tilltalande ungdomligt och raskt och kan lätt göras i några tygsorter, som tåla litet regn, så att man inte precis vid första hot om en regnskvätt behöfver skruda sig i oljerock eller vindfyg för hela dagen. Det beprisade vindtyget har ju för öfrigt den egenskapen att det visserligen tål regn men ingalunda skyddar därför vidare bättre än något annat.

En omsvepande kappa i mjukt siden är också något, som borde fresta mången till höstens osäkra dagar, till septembers svala kvällar, då man måhända ännu gärna vill sitta ute. Men damerna i vårt land vilja inte gärna försona sig med capeformen, som dock just i år firar stora triumfer. Man bär dessa kappor vida med höga mjuka kragar som fylla bredt ut kring halsen, eller trekvartslånga och tämligen snäfva till kjol af samma tyg, eller åter långa igen i nunneaktig enkelhet eller med en hög krage, som åter är nedvikt och bildar fyrkantiga hörn. Denna kan då liksom hela kappans kant prydas med en smal ljus snodd.

Men — kanske mången, som inte vill bära en cape, är att berömma. Det fordrar självkännedom att bestämma sig för detta plagg, och ingen, som inte vet sig kunna bära upp en sådan kappa, må göra sig besvär.

IDUNS SCHACKSPALT.

Wienerparti.

F. G. Bengtsson — O. Löwenborg

1. e2—e4 — e7—e5
2. Sb1—c3 — Sb8—c6
3. f2—f4 — d7—d6

Att antaga gambiten anses vara bäst.

4. Sg1—f3 — f7—f5
5. d2—d4

Troligen är Lc4 ett starkare drag. På 5. . . . . f×e följer då 6. Sg5.

5. . . . . — f5×e4
6. Sc3×e4 — d6—d5
7. Se4—g3 — e5—e4
8. Sf3—e5 — Sg8—f6
9. Lf1—e2 — Sc6—e7

Ett till synes något egendomligt drag. Svart afser emellertid ett besättande af punkten f5.

10. 0—0 — g7—g6

Att genast spela L eller Sf5 går ej på grund af 10. . . . . Lf5. 11. S×f5, S×f5. 12. Lh5†, g6. 13. S×g6 o. s. v.

Efter textdraget planerar svart emellertid Lf5 samt Lg7 och möjligen lång rockad.

11. f4—f5!

Inledning till en chanse-rik offervändning.

11. . . . . — Se7×f5
12. Sg3×f5 — Lc8×f5
13. Tf1×f5 — g6×f5
14. Le2—h5† — Ke8—e7
15. Lc1—g5

Nu hotar Sf7 som i föregående drag strandade på De8.

15. . . . . — Th8—g8
16. Dd1—d2! — Lf8—g7
17. Ta1—f1 — Dd8—c8
18. g2—g4.

Hvit försummar här en omedelbart afgörande fortsättning, nämligen: 18. Db4†, Ke8. 19. T×f5†! D×f5. 20. L—g4!, D×g5. 21. Sf7† eller 19. . . . . c5. 20, Db5!

18. . . . . — a7—a5
19. Tf1×f5 — Ta8—a6
20. Dd2—c3 — Tg8—f8

Svart har svårt att röra sig. Textdraget verkar rätt starkt emellertid.

21. Dc3—c5† — Ke7—e6

Äfven ett lejon kan gå i en fälla! Svart trodde sig vara i fullständig säkerhet. Det bästa draget är Td6 hvarpå kan följa 22. c4, c6. 23. Sf7! Men svart kan också spela 22. . . . . Ke6 ett drag som leder till ett mycket inveckladt spel med oerhörda svårigheter för båda parterna.

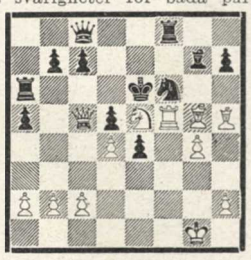

22. Se5—c6!! uppgifvet.

Ett dramatiskt slut. Genom intet som helst offer kan svart undkomma matten i få drag. Ställningen är rik på vackra vändningar. T. ex. 22. . . . . Kd7. 23. T×d5†, Ke6! 24. Te5†, Kd7. 25. Te7† och matt, eller 22. . . . . Te8. 23. Te5†. Kd7. 24. T×d5 Ke6. 25. Td6†! c×d. 26. Df5† och matt. Springaren på c6 kan naturligtvis ej slås på grund af matten i 2 drag.

(Anm. efter F. G. B.)

*

Problem 1.

Matt i 2 drag.

*

Problem 2.

Matt i 2 drag.

*

Lösningar till problemen i n:o 30.

1.

1. Sh7—g5.

2.

a) 1. Dg8—g8 — Ke5
2. c2—c3 — o. s. v.

b) 1. . . . . — Kc5
2. c2—c3 — o. s. v.

c) 1. . . . . — Kc3
2. Da5† — o. s. v.

d) 1. . . . . — c×d
2. Dc7 — o. s. v.

e) 1. . . . . — c5
2. Sf3† — o. s. v.

3.

a) 1. Th7—f7! — Ke6 el. c6
2. D8S† — o. s. v.

b) 1. . . . . — Kd4
2. d8D† — o. s. v.

BREFLÅDA

K a j. Det beror helt och hållet på utrymmet i spalterna, när Er artikel kan komma in. Honorar efter införandet.

H a l v a r H e j d e. Er dikt väcker nog förståelse, men vårt utrymme är trångt.

IDUNS SKÖNHETS-INSTITUT.

N:r 429. 1) Jag har af naturen blifvit begåfvad med en ganska fraiche, skär och hvit hy. Den är emellertid mycket ömtålig och börjar, trots att jag ännu är ung, redan bli slapp och få många rynkor, särskilt kring ögon och mun samt under hakan. Hur skall jag rationellt sköta min hy för att bibehålla den fraiche och ungdomlig? Tvättar ansikte och hals hvar kväll med ljumt vatten, men undrar om det ljumma vattnet gör huden, som i sig själf är ganska torr, än torrare, och om det därför är bättre att begagna kallt vatten? Skadar ej tvål och hvilken är bäst? — Jag vore äfven tacksam få veta hur man bäst masserar ansikte, hals och händer samt hvilken hudcrême, som för detta ändamål är bäst. — Skadar puder och blir huden kanske än torrare däraf? Hvilket puder är bäst? — Är det skadligt för hyn att om morgnarna tvätta ansiktet med vatten?

2) Hur få färg på mina nästan hvita ögonbryn och ögonfransar?

3) Så var det håret, snälla Fru Skönhetsdoktorn. Jag har ljust hår, som varit långt och präktigt, men de sista åren har det fallit af förfärligt och blifvit sprödt och mycket tunnt delvis broende på klenhet och hufvudvärk. Mitt hår är i sig självt mycket torrt, men stryker jag endast några gånger in litet fett i hårbottnen eller inmasserar hårvatten, tillsatt med en smula fett blir det genast så »skinande» och smetar alldeles åt hufvudet. Mjäll har jag just ej, men då hårbottnen är ganska torr, »fjällar» den ibland af[illegible] flingor, som ej kammas [illegible] finkam. Skadar det[illegible] något medel mot [illegible] har, för att [illegible] mina hän[illegible] men d[illegible] ej h[illegible] h[illegible]
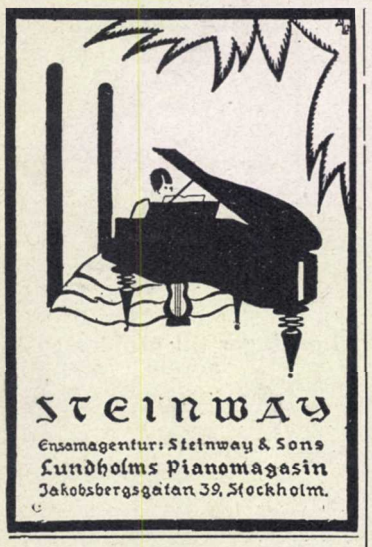
STEINWAY

Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasin
Jakobsbergsgatan 39, Stockholm.

Annonsera i Idun!

Fru Pettersson:

— Hur i all världen bär Ni Er åt för att få så spegelblanka koppar- o. mässingsaker, så vacker svart spisel, så silverblanka knivar, gafflar o. diskbänk o. så kristallklart glas i fönster o. speglar samt så blankt silver?

Fru Andersson:

— Jag använder Nordstjernans Metall-, Zink-, Spisel-, Kniv-, Silver- o. Fönsterputs. Tillverkare: A.-B. T. F. Nordstjernan, Söderhamn. Bliv försäljare och förbrukare!

Husqvarna symaskiner.

Detta märke är en garanti då Ni köper en symaskin. Begär alltid Husqvarna!

I alla väder
är
Gahns Maniol
det bästa för huden.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 11—17 AUGUSTI 1918.

SÖNDAG. Frukost: Bröd; smör; stekta hvitlingfiléer med färsk potatis; kaffe eller te. Middag: Fårstek med färska grönsaker och pressgurka; hallon med grädde.

MÅNDAG. Frukost: Bröd; kaviar; pytt i panna (rester från söndag) med färska rödbetor; kaffe eller te. Middag: Tomatpuré (buljongen kokad på stekbenet sen söndag); inkokt braxen med falsk majonnäs och potatis.

TISDAG. Frukost: Bröd; marmelad; kryddsill med färsk potatis sur grädde och dill; kaffe eller te. Middag: Köttbullar med potatisflingor, stufvade spritärter och morötter; krusbärssoppa.

ONSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; gröt af rågmjöl och potatisflingor med kompott; ägg; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Nudelgratin med svamp samt potatis och glaserade morötter; hallonkräm med surrogatgrädde.

TORSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; kokt salt sill med hackade ägg och potatis; kaffe eller te. Middag: Pepparrotskött med potatis och pepparrotssås; saftsoppa.

FREDAG. Frukost: Bröd; marmelad; bräckkorf med potatis; kaffe eller te. Middag: Soppa på torkad hvitkål (spadet från torsdag) med frikadeller; plättar af grädde, vatten och potatisflingor med sylt.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; kaviar; uppstekta plättar; kaffe eller te. Middag: Sillbullar (köttet från torsdag) med sötsur sås och potatis; blåbärssoppa med rågskorpor.

RECEPT:

Köttbullar med potatisflingor (f. 6 pers.). 75 gr. potatisflingor, 2 dcl. kokande vatten, 4 hg. malet oxkött, 1 ägg, 3 tsk. potatismjöl (15 gr.), 3 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar.

Till stekning: 1 1/2 msk. smör eller flottyr (30 gr.), 3 dcl. kokande vatten.

Beredning: Flingorna upplösas i det kokande vattnet och få kallna. Ägget vispas upp och inarbetas i köttfärsen tillika med flingorna, potatismjölet och kryddorna. Färsen röres 1/2 tim. och spädes med mera vatten eller ett par msk. grädde om så behöfves, hvarefter den afsmakas noga. Af färsen formas köttbullar hvilka stekas i smöret eller flottyren.

Rågmjölsgröt med potatisflingor (f. 6 pers.). 1 3/4 lit. vatten, 1 lit. potatisflingor (2 hg.), 2 dcl. groft rågmjöl (1 hg.), 1 msk. salt (15 gr.).

Beredning: Vattnet blandas med potatisflingorna som få stå 1 tim. Uppkokas därefter och rågmjölet ivispas kraftigt under full kokning, och gröten får därefter sakta koka med lock omkr. 1/2 tim. Afsmakas med salt och serveras med mjölk, grädde eller kompott.

Nudel (omkr. 375 gr.). 3 ägg, 3 msk. grädde, 1 msk. smält smör (20 gr.), omkr. 340 gr. mjöl.

Beredning: Äggen vispas med grädden omkr. 10 min., smöret tillsättes och så mycket mjöl iröres, att det blir en riktig stadig deg. Degen utkaflas till en femörings tjocklek och får ligga i kallt rum att styfna öfver natten. Den sporras därefter ut i 1 cm. breda remsor, hvilka skäras tvärs öfver i fina strimlor. Dessa få sedan torka väl och kunna förvaras flera veckor i en bleckåda med tätt slutet lock.

Nudelgratin med svamp (f. 6 pers.). 2 dcl. nudlar (80 gr.), 1 1/2 lit. vatten, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/2 msk. smör (10 gr.), 3 dcl. vatten, 2 dcl. grädde, 1 tsk. salt (5 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar.

Svampstufning: 1 buk blandad svamp (1/4 lit.), 5 gr. torkade murklor, 2 dc. svampspad, 1 dcl. grädde, 3 msk. mjöl (30 gr.), salt, socker, hvitpeppar, 1 äggula.

Till formen: 1 tsk. smör (5 gr.), 2 msk. mjöl.

Beredning: Vattnet kokas upp med saltet i en rymlig kastrull nudeln läggas i och får koka omkr. 15 min. Den upphälles i durkslag och vattnet får väl afrinna. Smöret smältes i en kastrull nudeln läggas i och grädden spädes på litet i sänder under det stufningen får koka omkr. 1 tim., hvarefter den afsmakas med kryddorna.

Till svampstufningen skäres svampen i tärningar. Murklorna sköljas, skållas i hett vatten och vattenläggas dagen innan de skola användas. De kokas i samma vatten de legat i blöt, få afrinna och skäras i tärningar. Svampspadet och grädden kokas upp, mjölet utrördt i litet vatten tillsättes och såsen får koka omkr. 5 min. Svampen ilägges stufningen får ett uppkok afredes med den uppvispade äggulan får sjuda och afsmakas med kryddorna. Nudlarna och svampstufningen blandas tillsammans och massan hälles i smord och mjölad form. Anrättningen beströs med litet stötta skorpor och gratineras i mycket varm ugn omkr. 15—20 min. Serveras med potatis och glaserade morötter.

———

(Forts. fr. föreg. sida)

bara ljumt) och bästa tvålsort. Hufvudvillkoret för att bibehålla huden frisk är att hålla porerna väl rena. För att ej huden sedan skall bli torr, masserar ni ansikte och hals med någon god hudkrème. Det finns ej så många sådana att välja på nu, men tag en af bästa kvalitet. Massagen utföres med fingrarna och flatsidan af händerna uppåt och utåt; öfver rynkorna med en roterande rörelse med fingertopparna och kring ögonen med en lätt vibrerande strykning med långfingertopparna. På morgonen tvättar ni ögon, näsa och mun med litet kallt vatten, hvarefter ni pudrar ansiktet och halsen med rispuder, hvilket är fullkomligt oskadligt och skyddar huden mot dam och smuts, etc. Emellertid bör det mesta af pudret torkas bort med ett stycke sämskskinn eller en fin och len borste, så att ansiktet ej ser pudradt ut. Om sommaren sköter ni er hy på alldeles samma sätt; den är då mer än annars utsatt för damm och behöfver en grundlig rengöring på aftonen. — 2) Försök att pensla ögonbryn och ögonhår med dekokt på valnötsblad eller valnötsskal. — 3) Ert hår behöfver skötas rationellt med regelbundna tvättningar med såpsprit och varmt vatten minst en gång i månaden. Såplödden skall under tvättningen masseras in i håret och hårbottnen bearbetas med naglarna så att mjäll och smuts rifvas upp. I första sköljvattnet hälles litet ättika, som borttager allt såplödder. Därefter ett à två nya sköljvatten. Håret torkas med torra, helst varma handdukar, hvarunder det emellanåt skakas och fläktas i luften (eller solen om sommaren). Först då håret är riktigt torrt redes det ut med fingrarna länk efter länk, sedan med kam. Därefter är det oundgängligt att ingnida i hufvudsvålen litet svafvelpomada som ger näring åt de uttorkade hårrötterna. — Det ni kallar »torra flingor» är nog ingenting annat än mjäll och försvinner efter någon tids regelbunden tvättning så som ofvan är beskrifvet. Undvik att använda finkam. — 4) Spröda naglar bli starkare af att fila dem på klippytorna med nagelspån af sandpapper. Salva mot röda händer se sv. på fr. 386 i nr 20.

(Forts.)

DUN TÄCKEN

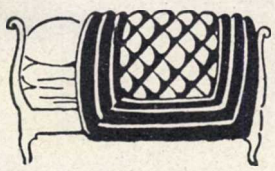

Dubbelt hållbara mot vaddtäcken.
Högsta komfort.
J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.
VINSLÖF.
Katalog på begäran.
Rikstel. 20 & 121.

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN
Grund. 1850 Karlstad Tryckeriet 1836
Värmlands äldsta och enda dagliga tidning. Telefon: Namnanrop.

Barnängens
Parba-Tvål
är genom sin ringa vattenhalt synnerligen dryg i användningen och
ger ett crèmeartat, rikligt lödder.
är behagligt och diskret parfymerad och bör därför blifva
en favorittvål,
särskilt för damerna.
s gynnsamma inverkan på huden förhöjes ytterligare genom användande av vår hudcrème »Crème Parba». Dessa båda fabrikat äro de bästa medel
för hudens rationella skönhetsvård.
PARFUMERIE
BARNÄNGEN
GRUNDAD ÅR 1868
H. M. Konungens Hovleverantör

SINGER
HEMMETS SYMASKIN

Bästa ingredienser
vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda-Jästmjöl är bäst och pålitligast.
Säljes öfverallt i burkar à 15, 25 och 50 öre.
Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Bästa medel mot hudlöshet hos småbarn.
M. Zadig, Malmö.
H. M. Konungens Hofleverantör

Den Kvinnliga ungdomens
uppslagsbok ifråga om utbildning för olika yrken
Kvinnligt Yrkesregister
erhålles i boklådorna samt å Kv. Yrkesreg's expedition, Vasagatan 50, Sthlm. Pris 2 kr. Porto till landsorten 20 öre. Klipp annonsen!

KULLGRENS
PAVVÅRDAR

A. B. PHARMACIAS
PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier.
Flaskor om 50 st. Kr. 1:75.
SÄLJAS ÖVERALLT

Levnadstolkningar
utarbetas af skicklig astrolog. Upp gif födelsedag och år, födelseort namn och fullständig adress, samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberops denna tidning.
Astrolog Wilh. Leidner
Strömgatan 10, Kalmar.

ECKEMANS
KA MAGASIN
GGATAN 15
HOLM.
ERAR-FÖRSTORAR

55 Kungsgatan — Almedahls Försäljnings-Magasin, — 55 Kungsgatan
Kontoret 21 66. GÖTEBORG. Butiken 11 31.

Damast- och Drälldukstyger.
Lakanslärft.
Percaler.
Bolstervar.
Handdukar.
Mattgångar.
Mangelduk.
Badkapptyg.
Hvita o. kulörta Bomullstyger
m. m.

Rikhaltigt urval af
Linne-
och
Bomullsartiklar.
Levererar fullständiga
Linneuppsättningar
för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privathem samt Brudutstyrslar.

Broderier.
Spetsar.
Färdigsydda damunderkläder,
Dag- och nattskjortor,
hvita o. kulörta skjortor.
m. m.

LEDIGA PLATSER

BARNSKOTERSKA, van vid späda barns vård får plats 1 sept för 6 st. flickor (2 sköta sig själfva), någon vana i sömnad, stadgad ålder, pålitlig, frisk och stark samt snäll och barnkär äro nödvändiga fordringar, någon hjälp erhålles. Svar märkt »Präktigt hem», Strängnäs p. r.

EN ORDENTLIG, snäll flicka, gärna enkel bättre, får bra plats i Umeå, att tillsammans med ännu en präktig flicka under husmoders ledning sköta hushållet från 24 okt. i mindre familj. Lön efter duglighet. Svar med lönepret. och rek. till Fru Annie Forsberg, Holmön.

PÅLITLIG och samvetsgrann bildad flicka önskas att ensam med punktlighet och ordning sköta skolhushåll för 3 barn i Örebro. Goda rek. fordras. Svar till »Barnkär», und. adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

ENKEL FLICKA, som genomgått 8 kl. lärov. eller realskola, får plats som lärarinna i Sörmland. Betyg, foto och anspråk till »Prästgård», Iduns exp. f. v. b.

ANSPRÅKSLÖS FLICKA med god skolunderbyggnad erhåller plats att läsa med barn samt deltaga i husliga bestyr. Svar till »Hösten 1918», Iduns exp.

MOT FRITT VIVRE i naturskön, högt belägen plats i södra Sverige sökes karaktärsfast, energisk och i öfrigt lämplig person att handhafva 1 à 2 stycken 12-åriga gossars uppfostran och undervisning, äfven i gymnastik och idrott. Synnerligen lämpligt tillfälle till självstudier och sport. Svar med betyg, referenser, fotografi och öfriga upplysningar till »God karaktär», S. Gumaelii Annonsbyrå Göteborg.

TVÅ ENKLA, BÄTTRE FLICKOR, den ena fullt kunnig i matlagning och bakning, den andra som husa, erhålla plats i större köpmanshem i Stockholm, ej såsom familjemedlemmar. God lön. Svar till »Vänligt bemötande — God lön», under adress S. Gumaelii Annonsbyrå Stockholm f. v. b.

För en hurtig

och frisk flicka, van vid landet, finnes plats hos ensam dam, att med hennes hjälp sköta hemmet. Svar till »E. S.», Iduns exp.

Bildad flicka

van vid ordning och arbetsamhet, samt villig att utföra en ensamjungfrus sysslor — ej tvätt och skurning — erhåller 1 sept. god plats i liten officersfamilj i Borås. Goda rek. fordras. Svar till »E. W.», Iduns exp. f. v. b.

Anspråkslös,

undervisningsvan lärarinna i språk, musik och matematik önskas i familj på landet nära Göteborg för flicka i 8 klass. Person med villighet för husligt arbete har företräde. Svar Postfack 35, Lerum.

Gladlynt och treflig

dam, med godt utseende samt i en ålder af 24—35 år erhåller plats som hushållerska den 1 sept. hos tjänsteman. Svar med betygsafskrifter, lönepret. m. m. samt foto., hvilket senare återsändes, till »Nätt plats», Iduns exp. f. v. b.

En lärarinna,

enkel och anspråkslös och med gudfruktigt sinnelag erhåller plats på landet att undervisa 2 små gossar i 2:dra förb. kurs. Svar jämte betyg och foto. till Friherrinnan von Essen, Brandstorp.

Ensamjungfru.

En i matlagning kunnig, snäll och villig flicka får god plats i ingeniörsfamilj — 3 personer. God lön åt en välrekommenderad proper och duktig flicka. Svar till »15 augusti», p. r. Eskilstuna.

Yngre lärarinna

komp. att undervisa nybörjare (flicka) samt musikalisk, sökes till höstterminen å herrgård i Skåne. Svar med löneanspråk, rekom. och foto. till »S. B.», Helsingborg p. r.

Sömmerska,

van vid modern klädningssömnad, får plats snarast möjligt i Hofva prostgård under 1 à 2 månader. Svar med lönepret. och ref. sändas till Prostinnan G. Lexell, Hofva.

Småskollärarinna

frisk och stark erhåller plats å herrgård i Södermanland 1 sept. el. förr att läsa med 7 års tös jämte det att handha en flicka på 4 och en gosse på 2 år. Svar till »God lön» Iduns exp.

Guvernant

får plats den 15 augusti i Komministergården i Svärdsjö i Dalarne att undervisa 2:ne gossar om 10 och 7 år i vanliga skolämnen samt tyska och musik. Svar med löneanspråk och foto samt referenser till Komministergården, Svärdsjö.

Husmoderbefattningen

vid Kustsanatoriet Apelviken är till ansökan ledig. Lön 800 kr. och allt fritt. Ansökan till Direktionen adr. Varberg, senast d. 15 augusti.

Ensamjungfru

duktig i matlagning erhåller genast lätt plats i liten familj om 3 personer. Lön 35 kr. pr månad. Svar till löjtnant Y. Örtengren, Djursholms—Danderyd.

Plats som

Avdelningssköterska

vid Garphytte sanatorium är till ansökan ledig att tillträdas 15 nästkommande september. Lön 500 kr. allt fritt. 3 ålderstillägg à 100 kr. efter 3, 6 och 9 år. 50 kr. pensionsbidrag. 1 månads semester.

Direktionen har tillstyrkt begäran hos årets landsting om lönehöjning med 100 kr. 50 % af lönen i dyrtidstillägg samt 2 kr. om dagen under semester som ersättning för kost.

Treflig bostad: ½ tim. järnvägsresa till Örebro.

Ansökan jämte meritförteckning och läkarbetyg insändas senast 15 aug. 1918 till Doktor Gustaf Thaarup, adr.: Latorps bruk.

Lärarinna.

En duglig och van lärarinna med vänligt sätt, sökes till en sjuårs gosse och en femårs flicka. Sökande bör vara fullt kompetent att meddela förberedande klassernas kurs samt kindergartenundervisning. Svar med betyg och rekommendationer sändes till fru M. Klemming, Gunnebo Bruk, Verkebäck.

Barnfröken

Bättre 30 à 40 års flicka får god plats som barnfröken i Stockholm från 15 sept. eller 1 okt. Sökanden, som skall vara absolut frisk, behöfver ej vara examinerad barnsköterska, men bör vara van vid omsorgsfull och noggrann vård af barn samt hafva intresse och förmåga att sysselsätta och handleda barnen och vara dem ett godt sällskap. Ordningssinne och flit fordras, någon sykunnighet är önskvärd. Goda villkor kunna då påräknas. Svar med alla nödiga uppgifter torde sändas till »1½ o. 4 år», före den 20 augusti und. adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

God guvernantsplats.

Undervisningsvan, helst musikkunnig, energisk lärarinna att läsa för tre barn i 2 och 4 kl. i realskolan sökes för läsåret; i naturskön trakt i prästgård, invid järnvägsstation i Västergötland. Svar med betyg om kompetens och löneanspråk inväntas före den 25 aug. Adr. Mjöbäck. P. A. Perslow, Kyrkoherde. Tel. 5.

En lärarinneplats

är ledig för de tre förberedande klasserna i Norbergs privata samskola till instundande höstterm. Genomgånget flickläroverk eller småskolelärarinneexamen tillräcklig kompetens. Ansökan med lönebegäran torde snarast ingifvas till Samskolestyrelsen, Norberg.

Kvinnlig student

erhåller plats som elev å landsortsapotek i mellersta Sverige. Svar till »A. R.», denna tidn. exp. f. v. b.

Äldre, allvarligt sinnad, helst bättre

flicka,

duglig och villig att sköta hemmet för ung präst, erhåller plats i Värmland. Svar med uppgift om ålder och löneanspråk jemte behöfliga ref. till Fru Ida Larsson, Box 5, Mellerud.

Husmoder,

bildad och respektabel, sökes för större studenthem. Verkligt kompetent och praktisk person kan påräkna goda löneförmåner. Ansökningar, åtföljda af betyg och referenser, torde insändas under adress: »Konviktorium», Iduns exp. f. v. b.

Barnfröken,

pålitlig och kompetent att sköta 3 pojkar, däraf den äldsta i 8-årsåldern, erhåller plats i disponentfamilj den 1 sept. Endast å den som är duglig och intresserad samt villig deltaga i inom hemmet förekommande sysslor reflekteras. Lön 30 kr. Svar med foto. och ref. till »Barnkär», Iduns exp.

Guvernant

sökes till den 1 sept. på herrgård i Södra Skåne för tvenne flickor om 6 à 7 år. Sökanden, som äfven torde undervisa något i musik bedes insända svar med betyg, fotografi och lönepretentioner till godsägare A. Gansland, Karlsfält pr. Ystad.

Bildad flicka

icke öfver 25 år kan till nyår få plats i vestra Sverige att sköta två barn i ålder 2½ o. 4 år samt för öfrigt deltaga i husliga sysslor som sömnad m. m. Utbildning som »Kindergarten» lärarinna erfordras samt ett gladt och jämnt humör, god hälsa och fysik samt bra utseende. Svar åtföljdt af meritförteckning, ålder, foto o. löneanspråk insändas till Nordiska Annonsbyrån, Göteborg märkt »Barnavän».

Husföreståndarinna

omkring 25 år gammal, bildad, proper dam med godt utseende, absolut frisk och stark, barnkär, hurtig och glad samt ägande förmåga och absolut villighet ägna hela sitt intresse åt skötseln af ett burget tjänstemannahem i västkuststad erhåller god plats i höst. Svar åtföljdt af uppgift om samhällsställning och ålder, utbildning, foto och löneanspråk insändes till Nordiska Annonsbyrån, Göteborg, märkt »Enväldig Hustomte».

Husföreståndarinna

ej under 25 år, fullt kunnig i matlagning och bakning samt alla inom ett bättre hem förekommande göromål, erhåller genast förmånlig plats. Svar med betygsafskrifter, foto. och lönepretentioner till »Ensam fabrikör» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

PLATSSÖKANDE

EN 18-ARS ung bättre, ordentlig flicka önskar komma såsom hjälp och sällskap åt äldre dam eller herrskap i Stockholm. Svar till »Familjemedlem», Post Box 2, Nyland.

FLICKA af god familj och som genomgått 8-klassigt läroverk önskar plats i familj på landet för att undervisa nybörjare äfven i musik. Vid lön fästes mindre afseende. Svar med första till »K. N. 18», p. r. Örebro.

UNG FLICKA (18 år) önskar mot fritt vivre plats i bildad god familj, helst på landet, för att få deltaga i förekommande göromål, främst matlagning. Svar till »Hösten 1918», p. r. Östra-Ljungby.

KVINNLIG GYMNASTIKDIREKTÖR och leg. sjukgymnast önskar plats (helst i familj). Svar till »September», p. r. Ljunghusen.

UNG, elementarbildad flicka som genomgått hushållsskola, handarbetsseminarium och väfskola, söker lämplig plats i hem eller skola. Svar torde insändas till Box 44 Landskrona.

28-ÅRIG bättre flicka önskar plats i familj, med eller utan jungfrus hjälp. Är kunnig i matlagning, genomgått hushålls- och pr. skola, sparsam och ordentlig. Önskvärdt få bli ansedd som familjemedlem. Svar till »Plikttrogen», Iduns exp. f. v. b.

EN 16-ÅRIG, nyligen konfirmerad flicka, läkaredotter, önskar till hösten mot fritt vivre komma till familj på landet för att lära hushåll och biträda husmoder i hemmets göromål. Villig hjälpa till med barnen, där sådana finnas. Svar till »Mycket barnkär 1902», und. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

BÄTTRE LANDTBRUKARDOTTER som genomgått Folkhögskola och husmoderskola önskar plats på större gård som husmoders hjälp. Svar till »F. N. familjemedlem» Iduns exp.

PRÄSTDOTTER önskar komma till landtegendom för att såsom medlem af familjen deltaga i husliga göromål och lära matlagning. Svar till »Fritt vivre», Iduns exp.

KVINNLIG GYMNASTIKDIREKTÖR önsk. plats gen. vid sjukhem, el. i fam. Svar till »English spoken, 22 år». Hvetlanda p. r.

PLATS som husföreståndarinna eller som husmoders hjälp sökes 1 sept. af bildad dam i 30-årsåldern. Van att med ordning och sparsamhet förestå ett hem och fullt förtrogen med alla däri förekommande göromål. Kunnig i sömnad. Svar till »Arbetsvillig», Iduns exp.

28-ÅRIG NORRLÄNDSKA, van vid sjukvård, husliga göromål samt sömnad önskar till hösten plats i godt hem som husmors hjälp eller ock som husföreståndarinna. Svar torde sändas under adr.: »E. V.», Sala p. r.

19-ÅRIG FLICKA, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats i troende familj, att undervisa barn i ålder 6—15 år. Tid till självstudier förbehålles. Svar till »19 år» Eskilstuna p. r.

Bättre flicka,

önskar plats i familj där det kunde vara tillf. något få delt. i skrifgöromål. Kun. i stenogr. o. maskinskr. Är villig och van i alla hushållsg. utan undant. Svar till »Villig» Iduns exp. f. v. b.

OUMBÄRLIG

I ALLA HEM!

IDUNS KOKBOK

Ny upplaga!

8:DE UPPLAGAN
PRIS KR. 7: —

UNG FLICKA, som genamgått kur i sjukvård (sinnessjukvård) söker plats i familj att sköta nervsjuk. Svar till »Sjuksköterska», Eksjö.

Ung, bättre flicka

önskar plats på herrgård eller prästgård såsom husmors verkliga hjälp. Sökanden villig att hjälpa till med barn om sådana finnas. Svar till »Familjemedlem», p. r. Långedrag.

Som vårdarinna

önskar ej ex. sköterska plats, hos äldre dam eller herre mångårig praktik, goda rek. Svar till »M. E.», (adress Handelsföreningen Majens), Grängesberg.

Flicka

önskar komma i godt hem för att under duglig husmoders ledning hjälpa till med hemmets skötsel. Ej grofsysslor. Svar till »Familjemedlem», Södra Tidn. Kont., Stockholm.

Exam. barnsköterska,

sykun. med goda rek. söker plats. Palmquist C:o 17 Malmskilnadsgatan, Stockholm.

Ung flicka,

som med mycket goda betyg aflagt realskoleexamen, önskar plats, helst uppåt landet, att undervisa barn fr. o. m. 8 års ålder. Svar märkt »I. W.», Axelvold p. r. emotses tacksamt snarast möjligt.

25 kronor

erhåller den som ansk. husföreståndarinneplats åt en medelålders prästänka hos aktningsv. herre där jungfru finnes. Svar till »Kunnig och sparsam», Iduns exp. f. v. b.

Bildad, förlofvad flicka

önskar komma i bildadt hem — helst i prästgård — för att få tillfälle att grundligt deltaga i alla husliga syssl. Sv. t. »Fritt vivre», Iduns exp. f. v. b.

Examinerad slöjdlärarinna

önskar plats i skola el. hem att undervisa i handarbete. Är intresserad af husliga göromål o. villig deltaga i lättare sådana, event. läxläsning med barn. Svar till »Intresserad 21 år» Iduns exp. f. v. b.

Guvernantplats

i finare familj, att undervisa ett à två barn på lägre skolstadiet önskas af ung flicka med utmärkt betyg från 8-klassigt läroverk. Mycket goda ref. gifves och önskas. Svar emotses tacksamt till »Helst på landet» under adr. Svenska Telegrambyrån, Örebro.

Engelbrekts Förm.-Byrå.
R. 171 81. A. tel. 241 13.
Valhallavägen 115, II.
Ansk. Barnsköterskor, Värdinnor, Lärarinnor, Sällskaps-, Hushålls- och Barnfröknar samt bättre tjänarinnor.

Annonsera i Idun!

INACKORDERINGAR

UNG, FORLOFVAD FLICKA önskar komma till prästgård eller annat bildadt hem på landet för att lära hushåll och samtidigt erhålla undervisning i språk m. m. Svar med prisuppgift till »Godt resultat», Eskilstuna p. r.

FLICKA önskar plats å herregård, 1 sept. eller senare, att lära matlagning och andra i ett hem förekommande göromål. Är villig att betala. Tacks. för svar till »E. L.» Halmstad p. r.

FÖR EN UNG språkkunnig flicka önskas inackordering å större gods fint bildadt hem eller hushållsskola för att grundligt lära matlagning och för öfrigt allt, som hör till ett väl ordnadt hem. Svar torde sändas till »Hushåll», Box 47, Uddevalla.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem,
beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena motttagas ej.

Inackordering

finnes för en flicka 4 till 6 år i ett barnkärt, godt hem (tjänstemannafam.), att tillsammans med egen tös, 6 år, få moderlig omvårdnad. Kindergartenundervisning kan också erhållas. Svar till »Lekkamrat», Gefle Dagblads exp., Gefle.

Inackordering.

Två medelålders herrar kan få godt hem hos ensamstående dam i Smålands vackra trakt, tillgång på smör, ägg, fläsk och mjölk. Svar till »Idyllisk hem», Iduns exp., Stockholm.

Ivenäs Ålderdomshem
Ljungby

mottager inackorderingar, centralt läge, trefliga rum, godt bord, kärleksfull vård. Begär referenser. Tekla Fröjd, sjuksköterska.

Helinackordering

å herrgård eller i pension, där jämnårig ungdom finnes, önskas för en 15 års flicka för kommande höst- och vårterminer. Tillfälle att undfå undervisning uti en del skolämnen och i musik fordras. Svar till »Som familjemedlem», Nerikes Allehandas kontor, Örebro f. v. b.

Åt tolfårig gosse

sökes frisk, jämngammal kamrat med god karaktär för att tillsammans undervisas i 2:dra klassens kurs. Bostaden blir i naturskön, skogrik, högt belägen trakt i södra Sverige där tillfälle äfven till sport gifves. Reflektant torde för närmare upplysningar svara till »Utmärkt vistelse» S. Gumaelii Annonsbyrå, Göteborg.

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.

Undervisning meddelas af från fackskolan utexam. skolkökslärarinna i enklare och finare **matlagning, bakning, syltning** o. **konservering, konfektkokning, dukning** och **servering, uppköp** af matvaror, enkel **hushållsbokföring** o. **födoämneslära** samt **rengörning, tvätt och strykning, vården af linne** o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i **klädoch linnesömnad** för hand och på maskin, **tillklippning, lagning,** märkning etc. samt **moderna handarbeten** äfvensom **Samaritkurs.** — — — Som skolan afser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsadt antal (6 à 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Höstterminen börjar den 16 september 1918. Förfrågningar besvaras omgående af skolans föreståndarinna

Fru Emma Kjellström, Storgatan 38, Stockholm.
ALLM. TEL. 242 08.

Professor Cederschiöld

behandlar med egna massagemetoder mag-, tarm-, reumatiska och nervåkommor m. m. Obs.! Nässvalgkatarr (kronisk snufva) behandlas med instrument smärtfritt. Hvardagar 10—12 o. 2—5. Grefturegatan 15, Stockholm. A. T. 184 51.

Gymnastikdirektörsexamen

aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar i sept.

Prosp. *Major J. G. Thulin, LUND.*

GÖTEBORGS GYMNASTISKA INSTITUT

Grundat 1911.

Förmånligaste utbildningskurs för manlig och kvinnlig ungdom i

Massage och Sjukgymnastik, Zandergymnastik, Elektroterapi, Värmebehandling m. m.

Begränsat antal deltagare, gedigen utbildning — främsta lärarekrafter — stora, hygieniska lokaler. (Efter utvidgningen 1917 medverka 12 lärare, varav flertalet läkare-specialister.)

Elevklinik. Frekvens c:a 500 patienter årligen.

Begär illustrerat prospekt!

Stockholms Nya Gymnastiska Institut

börjar ettårig kurs den 16 sept. Fullständigaste utbildning.

Begär prospekt!

Adr. Stockholm 1.

Vid Professor Unmans Institut

börjar den 14 Sept. **ny** (ettårig) **kurs i Massage och sjukgymnastik.**

Begär prospekt.

Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Blondt hår

bibehålles och blekes med Eau de Tintoret. Pris kr. 13: 50 + porto. Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, 21 Drottninggatan, Stockholm.

Underlivslidande

och dylikt undgås bäst genom bruk af lifmoderspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmoderspeglar 5 och 15 kr. Prislista mot 12 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Mot grått hår och mjäll.

Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår som förhindrar håraffall och fullständigt borttager mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmtorsgatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken, Rikstel. Norrviken 14. Pris 6:— kr. fraktfritt.

FLÄTOR

förfärdigas af Edert afkammade hår, för **endast 5 kr. pr st.**

Förstklassigt arbete garanteras

A. Johansson, Bonäs, Mora.

Benzoesyrat natron

för **hemkonservering** säljes från lager.

Victor Milden,
Stockholm 2. Tel.-adress: Moudon.
Riks 10490, 9762. St. T. 22752.

Adoptivbarn

önskas af god och barnlös familj i Stockholm. Svar till »Ett för allt 1918», Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning.

Generande hårväxt

i ansiket och på kroppen afllägsnas fort och smärtfritt med roten genom bruket af **SERRAIL.** De hårbildande papillerna dö och håret försvinner därigenom för alltid. Oskadligt äfven för den ömtåligaste hud. Bättre än Elektrolys, som ofta skadar nerverna. Pris med bruksanvisn. Kr 3: —.

Parfymeri Ravissante
Drottninggat. 26, Malmö 6.

GÖTEBORGS ENSKILDA HANDELS-GYMNASIUM

Kungsgatan 46, (Viktoriateatern) 2 o. 3 vån.

Begränsat elevantal. — Individuell undervisning. — Framstående lärarekrafter (20 lärare). — Rymliga hygieniska lokaler.

ETTÅRIGT GYMNASIUM

Förmånligaste studiekurs för kvinnl. elever med högre förbildning.

FACKKURSER FÖR STUDENTER - - - - BANK-KURS
GYMNASIALKURS - HANDELSKURS - TERMINSKURS

Begär prospekt och årsredogörelse.

Studierektor:	Inspektor:	Föreståndare:
Andreas Carlberg	**Otto Nordenskiöld**	**Erik Börner**
Fil. kand. Diplomerad från Handelshögskolan i Stockholm.	Fil. d:r. Professor vid Göteborgs Högskola.	Direktör. Avgångsex. från Göteborgs Handelsinstitut.

Birgitta-Skolan

Beridarebansgatan 17.

Undervisning i klädsömnad, linnesöm, barnkläder, konstbroderi, knyppling etc. Praktisk och teoretisk kurs i väfning. Betyg efter genomgången fullständig kurs.

Ny termin börjar 1:sta September vartill anmälan emottages under Augusti månad skriftligen eller i skolans lokaler efter 15:de Augusti.

Prospekt på begäran.

Riks 108 63. Allm. 41 48.

Elisabeth M. Glantzberg.

Strängnäs Husmoderskola.

Ny kurs börjar den 26 augusti. Undervisning i matlagning, bakning, konservering, sömnad m. m. Prospekt genom Fru M. Braune Strengnäs.

Elfkullens Husmodersskola,

Jemshögsby, börjar sin 15:de kurs 20:de september. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konditorivaror och slöjd såsom väfnader, linne- och knutsöm, knyppling m. m. Prospekt mot dubbelt porto. Adr. till 1 sept. Smedby. Selma Gustafsson, Föreståndarinna.

I Södra K. F. U. K:s Yrkesskola för utbildning i husliga sysslor

Östgötagatan 24, Stockholm,

börjar ny kurs den 10 September. Kursen omfattar 11 månader. Grundlig och praktisk utbildning. Kursafgift 50 kronor. Frielevplatser och tillfälle till stipendium. Äfven flickor från landsorten emottagas.

Prospekt mot porto.

Riks Tel.: Söder 12. Allm. Tel. 310 01.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.	**Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
Avesta: Avesta-Posten.	**Malmö:** Skånska Aftonbladet.
Borlänge: Borlänge Tidning.	**Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
Borås: Borås Tidning.	**Mora:** Mora Tidning.
Eksjö: Eksjö-Tidningen.	**Norrköping:** Östergötlands Dagblad.
Engelholm: Engelholms Tidning.	**Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	**Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
Falun: Falu-Kuriren.	**Oskarshamn:** Oskarshamns Tidningen.
Gefle: Gefle-Posten.	**Sköfde:** Skaraborgs Läns Annonsblad.
Halmstad: Hallandsposten.	**Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	**Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
Hälsingborg: Helsingborgs Dagblad.	**Uddevalla:** Bohusläningen.
Härnösand: Hernösands-Posten.	**Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
Höganäs: Höganäs Tidning.	**Uppsala:** Tidningen Upsala.
Jönköping: Smålands Allehanda.	**Visby:** Gotlänningen.
Kalmar: Barometern.	**Västerås:** Vestmanlands Läns Tidning.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	**Växiö:** Smålands-Posten.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.	**Ystad:** Södra Skåne.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.	**Örebro:** Örebro Dagblad.
Kristinehamn: Ansgarii-Posten.	**Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
Landskrona: Landskrona-Posten.	**Östersund:** Jämtlands-Posten.
Linköping: Östgöten.	**Östhammar:** Östhammars Tidning.

S:ta Birgittaskolan

REGERINGSGATAN 19—21, STOCKHOLM

Allm. Tel. 5190. Riks tel. 141 08

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetssöm, Knyppling, Monteringar o. Gobelinväfnad. Filet ancien m. m.

Föreläsningar: Comtesse G, Fru Alma Welander-Philip, Fru Ellen Nordenstreng.

Anmälningar dagligen 10—5.

Prospekt på begäran för höstterminen som börjar 15 September.

6 frielever.

EMMY KYLANDER.

Örebro Fröbel-Seminarium

(Förut Örebro Kindergarten-Seminarium)

(Observera namnförändringen.)

Silvermedalj. Baltiska Utställningens minnesmedalj.

Utbildning för Barnträdgårdar, (Kindergarten), Hem, Barnhem, Barnkrubbor o. d. Höstterminen börjar 17 Sept. Goda platser anskaffas. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan fröken Maria Kjellmark.

Rikstelefon: 1920.

Nobynäs Hushållsskola

Kurser från den 1 september till den 15 december 1918 och från den 15 januari till den 15 maj 1919.

Bildade flickor mottagas å **Nobynäs Herrgård,** bel. i härlig trakt på småländska höglandet och c:a 7 minuters gångväg från Stjärneborgs hållplats, linjen Stockholm—Malmö. **Grundlig** undervisning i **hushåll** och i **slöjd** meddelas af **skickliga, ex.** lärarinnor. **Godt hem.** Elektr. ljus. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan, fru **E. von Kothen,** Nobynäs, **Frinnaryd.**

Herrsätra Skolgård,

8-klassig elementarskola för flickor, helpension, förlagd till Molstabergs landtegendom, Mölnbo.

Infödd tyska, skolkökslärarinna, exam. musiklärarinna.

Anna Sundin.

Adr. Molstaberg, Mölnbo, Riks. Mölnbo 4. 2 signaler.

Detthowska Småskoleseminariet

Kursen tvåårig. Examensrätt sedan 1899. Inträdesfordran: goda folkskolekunskaper. Inträdesprövning d. 3 sept. Utan prövning intages för godt betyg från klass 6 à 7 i sam- eller flickskola. Ansökan sändes under adress Eriksbergsgatan 10, Stockholm.

Husmoderskolan i Karlstad

Konserveringskursen börjar den 16 augusti och pågår 1 vecka omf. inläggning af bär, frukt och grönsaker.

Årskursen börjar den 16 augusti och omf. matlagning, bakning, garnering och uppläggning, konservering, linne- och klädsömnad, (barnavård — teoretisk och praktisk) samt födoämnes-, hälso- och sjukvårdslära m. m.

Halfårskursen börjar den 24 augusti och omf. matlagning, bakning, linne- och klädsömnad, födoämnes och hälsolära m. m.

Sex veckorskursen börjar den 24 augusti och omf. matlagning och bakning.

Helinackordering erhålles inom skolan. Vacker trädgård. Tidsenliga lokaler med värmeledning, elektriskt ljus, badrum. *Nybyggt elevhem.* Prospekt på begäran. Riks 812.

NANCY ENWALL-GARDELL.

Göteborgs nya Husmodersskola

Södra Allégatan 2 A - Rikst. 106 24

Husmoderskurs **på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 11 sept. 1918**

Prospekt och upplysningar på begäran. *Elvira Friberg, Hildegard Friberg.*

Bogstens Hushållskurs

1918

1 sept.—1 nov.

Prospekt och ref. mot 2 porto.

Fru Ida Palmgren, Bettna.

Sjunde praktiska hushållskursen

å Lyckebo pens. Sjömarken (Göteborg—Borås järnv.) börjar 15 sept. och pågår tre mån. Undervisning i matlagning, bakning, konservering, väfnad, linnesöm m. m. Pris med helinackordering 150 kr. i mån. Gladt och trefligt hemlif. Förfrågningar ställas till Lyckebo, Sjömarken.

Walma textilskola

Norrlandsgatan 16, Stockholm.

Allm. tel. 98 15.

Ny termin börjar 1 sept. med undervisning i konstbroderi knyppling, klädsömnad, mönsterritning, tillskärning, linnesöm och barnkläder. Anmälningar mottagas skriftligen eller pr Allm. tel. Råsunda 266 samt efter 26 aug. i skolans lokal hvarje dag kl. 1—3 e. m.

Elsa Wallmark.

VAR FINNES den kristligt sinnade dam, som vill hjälpa en blifvande prästman med ekonomiskt understöd? Svar till »Teolog 1916», Iduns exp.

ADOPTIVBARN. Vill någon barnlös familj utan ersättning, som eget upptaga ett barn af bildade föräldrar. Modern af adlig börd. Barnet väntas i okt. Svar till »Tacksam 22 år», Annonskont. Roslagsga an 25 Sthlm.

Ungdom!

Ansluten eder till Sveriges Ungdoms Korrespondensklubb! Stadgar och närmare uppl. erhålles gratis o. franco mot 12-öres porto från Korrespondensklubben, Salstad.

SOCKER

kan inbesparas helt och hållet eller delvis, om man använder Cibus garanterat lättlösliga Benzoe-Konserveringstabletter vid syltningen. Om icke Eder vanliga handlande säljer Cibus' Benzoe anvisa vi beredvilligt närmaste affär, som tillhandahåller fabrikatet. Köp genast en profask, innehållande 10 st. tabletter à 1 gram. A.-B. Cibus, 7 Stora Wattugatan. Stockholm.

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Svenska Tryckeriaktiebolaget, Stockholm 1918.